

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA ANGLICKÉHO JAZYKA

**VYUŽITÍ INTERAKTIVNÍ TABULE PŘI PROCVIČOVÁNÍ
SLOVNÍ ZÁSoby V HODINÁCH ANGLICKÉHO JAZYKA U
ČTVRTÉHO ROČNÍKU ZÁKLADNÍ ŠKOLY**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Jana Mikolášová, DiS

Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Vedoucí práce: Mgr. Danuše Hurtová

Plzeň 2015

UNIVERSITY OF WEST BOHEMIA

FACULTY OF EDUCATION
DEPARTMENT OF ENGLISH

**THE USE OF INTERACTIVE WHITEBOARDS FOR
VOCABULARY PRACTICE IN ENGLISH LESSONS IN THE
FOURTH GRADE AT THE PRIMARY SCHOOL**

THESIS

Jana Mikolášová, DiS

Primary Education

Thesis supervisor: Mgr. Danuše Hurtová

Plzeň 2015

Originál zadání DP

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni 8.dubna 2015

.....
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucí své diplomové práce Mgr. Danuši Hurtové, a to nejen za odborné vedení mé práce, poskytování podnětů a rad, ale i za vstřícný přístup během celého studia. Paní Mgr. Danuše Hurtová mne v mnohém inspirovala a svým nadšením a přístupem k výuce anglického jazyka mne hodně ovlivnila. Dále bych chtěla poděkovat paním učitelkám Alici Jandošové a Petře Löblové za ochotu a propůjčení svých tříd za účelem výzkumu a své rodině za velkou podporu.

ABSTRAKT

Mikolášová, Jana. Západočeská univerzita. 8. dubna, 2015. Využití interaktivní tabule při procvičování slovní zásoby v hodinách anglického jazyka u čtvrtého ročníku základní školy. Vedoucí práce: Mgr. Danuše Hurtová

Diplomová práce se zabývá přínosem interaktivních tabulí při procvičování slovní zásoby u žáků čtvrtého ročníku základní školy. Teoretická část je věnována anglickému jazyku a jeho výuce na základní škole v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem a následně se zabývá žákem čtvrtého ročníku a jeho specifiky. Dále je studie zaměřena na slovní zásobu, její zavádění a procvičování a závěr této kapitoly je věnován interaktivním tabulím, jejich členění a využití.

V praktické části jsou představeny metody výzkumu, které byly v šetření použity. Jedná se o experiment a dotazník, pomocí nichž byla získána data, na jejichž základě byly vyvozeny závěry výzkumu, které ukazují, že interaktivní tabule je cenným prostředkem v procesu procvičování nové slovní zásoby, a to ve všech oblastech řečových dovedností. Analýzou a vyhodnocením dotazníků bylo zjištěno, že žáci preferují cvičení, která jsou zajímavá, napínávací, akční. V závěru práce jsou vyslovena pedagogická doporučení, dále jsou zmíněny faktory, které mohly šetření ovlivnit, a také jsou navrženy náměty k dalšímu, rozšiřujícímu výzkumu.

OBSAH

PROHLÁŠENÍ	i
PODĚKOVÁNÍ.....	ii
ABSTRAKT	iii
OBSAH.....	iv
SEZNAM GRAFŮ	vi
I. ÚVOD	1
II. TEORETICKÁ ČÁST	2
Anglický jazyk.....	2
Anglický jazyk v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání	2
Výuka anglického jazyka u žáka prvního stupně	3
Specifika žáka čtvrtého ročníku	4
Slovní zásoba.....	5
Zavádění nové slovní zásoby.....	6
Interaktivní tabule.....	12
Typy interaktivních tabulí	13
SMART Board.....	13
Obecné zásady při práci s interaktivní tabulí.....	15
Nevýhody interaktivní tabule	16
III. METODY	17
Výzkumné otázky.....	17
Proces výzkumu.....	17
Místo výzkumu	18
Předmět zkoumání	18
Technické vybavení.....	19
Nástroje výzkumu.....	19
Experiment	19
Dotazník	22
IV. VÝSLEDKY A KOMENTÁŘE	23
Experiment	23
Výsledky testů – 1.téma – I like chocolate.....	23
Výsledky testů – 2.téma – Seasons and weather	35
Vyhodnocení experimentu.....	45
Dotazník	46
Výsledky dotazníku – 1. téma – I like chocolate.....	46

Výsledky dotazníku – 2. téma – Seasons and weather	49
Vyhodnocení dotazníku	51
V. ASPEKTY VÝZKUMU	52
Pedagogická doporučení.....	52
Faktory ovlivňující výzkum	53
Návrhy na rozšíření výzkumu	53
VI. ZÁVĚR.....	54
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	vii
SEZNAM ODKAZŮ	viii
PŘÍLOHY	ix
Příloha 1: Příprava na hodinu – 1. téma – I like chocolate – první část.....	ix
Příloha 2: Test 1.....	x
Příloha 3: Příprava na hodinu – 1. téma – I like chocolate – druhá část	xii
Příloha 4: Dotazník 1 - I like chocolate.....	xiii
Příloha 5: Příprava na hodinu – 2. téma – Seasons and weather – první část	xiv
Příloha 6: Test 2.....	xv
Příloha 7: Příprava na hodinu – 2. téma – Seasons and weather – druhá část.....	xvii
Příloha 8: Dotazník 2 - Seasons and weather	xviii
Příloha 9: Test 1 - Poslech.....	xix
Příloha 10: Test 2 – Poslech	xx
SUMMARY	xxi

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Test 1 A, B – chlapci 4.A	24
Graf 2: Test 1 A, B – chlapci 4.A – procenta	25
Graf 3: Test 1 A, B – chlapci 4.A – zlepšení v procentech	25
Graf 4: Test 1 A, B – chlapci 4.A – zlepšení v jednotlivých cvičeních	26
Graf 5: Test 1 A, B – dívky 4.A	27
Graf 6: Test 1 A, B – dívky 4.A – procenta	27
Graf 7: Test 1 A, B – dívky 4.A – zlepšení v jednotlivých cvičeních.....	28
Graf 8: Test 1 A, B – dívky 4.A – zlepšení v jednotlivých cvičeních.....	28
Graf 9: Test 1 A, B – zlepšení chlapci versus dívky 4. A	29
Graf 10: Test 1 A,B – chlapci 4.B	30
Graf 11: Test 1 A,B - chlapci 4. B – procenta	30
Graf 12: Test 1 A,B – chlapci 4.B – zlepšení v procentech	31
Graf 13: Test 1 A,B – chlapci 4.B – zlepšení v jednotlivých cvičeních.....	31
Graf 14: Test 1 A,B – dívky 4.B	32
Graf 15: Test 1 A,B - dívky 4.B	32
Graf 16: Test 1 A,B – dívky 4.B - zlepšení v procentech.....	33
Graf 17: Test 1 A,B – dívky 4.B – zlepšení v jednotlivých cvičeních	33
Graf 18: Test 1 A,B – zlepšení chlapci versus dívky 4.B.....	34
Graf 19: Test 1 A,B - Porovnání 4. A versus 4. B.....	34
Graf 20: Test 2 A,B – chlapci 4. A	35
Graf 21: Test 2 A,B – chlapci 4.A – procenta	36
Graf 22: Test 2 A, B – chlapci 4.A – zlepšení v procentech	36
Graf 23: Test 2 A,B – chlapci 4.A – zlepšení v jednotlivých cvičeních	37
Graf 24: Test 2 A,B – dívky 4.A	37
Graf 25: Test 2 A,B – dívky 4.A – procenta	38
Graf 26: Test 2 A,B – dívky 4.A – zlepšení v procentech.....	38
Graf 27: Test 2 A,B – dívky 4.A – zlepšení v jednotlivých cvičeních.....	39
Graf 28: Test 2 A,B – zlepšení chlapci versus dívky 4.A	39
Graf 29: Test 2 A,B – chlapci 4.B	40
Graf 30: Test 2 A, B – chlapci 4.B – procenta	40
Graf 31: Test 2 A,B – chlapci 4.B – zlepšení v procentech	41
Graf 32: Test 2 A,B – chlapci 4.B – zlepšení v jednotlivých cvičeních.....	41
Graf 33: Test 2 A,B – dívky 4.B	42
Graf 34: Test 2 A,B – dívky 4.B – procenta.....	42
Graf 35: Test 2 A,B – dívky 4.B – zlepšení v procentech.....	43
Graf 36: Test 2 A,B – dívky 4.B – zlepšení v jednotlivých cvičeních	43
Graf 37: Test 2 A,B – zlepšení chlapci versus dívky 4.B.....	44
Graf 38: Test 2 A,B – porovnání 4.A versus 4.B	44
Graf 39: Dotazník 1 – 4.A	47
Graf 40: Dotazník 1 – 4.A – bodové průměry	47
Graf 41: Dotazník 1 – 4.B	48
Graf 42: Dotazník 1 – 4.B – bodové průměry	48
Graf 43: Dotazník 2 – 4.A	49
Graf 44: Dotazník 2 - 4.A – bodové průměry.....	50
Graf 45: Dotazník 2 – 4.B	50
Graf 46: Dotazník 2 – 4.B – bodové průměry	51

I. ÚVOD

Úvodem této práce bych chtěla objasnit důvody, které mne vedly k výběru tématu týkajícího se využití interaktivní tabule. Již několik let pracuji na základní škole jako učitelka angličtiny a tak jsem svědkem toho, jak se nové technologie kolem nás rychle vyvíjí a jak čím dál tím častěji pronikají do výuky a jsou její součástí. Z vlastní zkušenosti vím, že žáci nové technologie vítají a konkrétně práce s interaktivní tabulí je jejich oblíbenou činností. Zajímalo mne, nakolik je práce s interaktivní tabulí opravdu efektivní, to znamená, o kolik procent se zvýší úspěšnost řešených testů po procvičení slovní zásoby právě na této tabuli a v které z oblastí jazykových dovedností bude zlepšení nejvýraznější.

Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. Teoretická část se zabývá výukou anglického jazyka na základní škole v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem a žákem čtvrtého ročníku a jeho specifiky. Dále je práce zaměřena na slovní zásobu, její zavádění a procvičování a závěr této kapitoly je věnován interaktivním tabulím, jejich členění a využití.

V praktické části je představena metoda výzkumu, jež byla aplikována u žáků čtvrtého ročníku, testy a vlastní materiály, které byly použity na interaktivní tabuli. Následně pak tato část obsahuje vyhodnocení a porovnání výsledků testů a následný komentář získaných poznatků, který logicky vyústí v doporučení určené učitelům. V závěru je přehled hlavních myšlenek a získaných informací.

Tolik úvodem a následující kapitola se bude zabývat anglickým jazykem na prvním stupni, žákem a jeho specifiky, slovní zásobou a představením interaktivní tabule.

II. TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část této práce je rozdělena do několika podkapitol, v nichž se postupně budeme zabývat výukou anglického jazyka na prvním stupni, žákem čtvrtého ročníku a jeho specifikami, dále anglickou slovní zásobou a v neposlední řadě si představíme interaktivní tabuli.

V první podkapitole se zaměříme na anglický jazyk jako na předmět zaváděný na prvním stupni základních škol, dále se podíváme na to, jak je anglický jazyk zapuštěn v RVP a podkapitolu zakončíme charakteristikou a specifikací žáka čtvrtého ročníku. v druhé podkapitole představíme pojem slovní zásoba, způsoby jejího zavádění, procvičování a následného použití. Třetí podkapitola je věnována interaktivní tabuli, vysvětlíme si, co to interaktivní tabule je, jak se s ní dá pracovat a s jakými typy tabulí se můžeme setkat.

Anglický jazyk

Anglický jazyk je bezesporu jazykem světovým, a tudíž je jeho učení nezbytné. Náš školní systém nastavuje výuku anglického jazyka jako povinného předmětu volitelně od první, povinně pak od třetí třídy prvního stupně. Anglickým jazykem, jeho výukou a zařazením ve školních dokumentech, žákem čtvrtého ročníku a jeho specifiky se bude zabývat následující podkapitola.

Anglický jazyk v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání

V následujícím textu se budeme věnovat Rámcovému vzdělávacímu programu pro základní vzdělávání (dále jen Rámcový vzdělávací program či RVP). Představíme si výstupy a kompetence, které jsou vymezeny pro žáka prvního stupně. Rámcový vzdělávací program je spolu s Národním programem vzdělávání stěžejními dokumenty určujícími vzdělávání na státní úrovni. „Rámcové vzdělávací programy vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy – předškolní, základní a střední vzdělávání. Školní úroveň představují Školní vzdělávací programy, podle nichž se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách“ [1,s. 5].

RVP předkládá jednotlivé klíčové kompetence, které „představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti“ [1,s. 10], a kterými by měli být žáci během školní docházky vybaveni. Patří sem kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské a kompetence pracovní. „Ve vzdělávacím obsahu RVP ZV je učivo chápáno jako prostředek k osvojení činnostně zaměřených očekávaných výstupů, které se postupně propojují a vytvářejí předpoklady k účinnému a komplexnímu využívání získaných schopností a dovedností na úrovni klíčových kompetencí“ [1,s. 10].

Obsah základního vzdělávání je rozdělen do devíti vzdělávacích oblastí. Anglický jazyk spadá do oblasti Jazyk a jazyková komunikace. „Požadavky na vzdělávání v cizích jazycích formulované v RVP ZV vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, který popisuje různé úrovně ovládnání jazyka [1,s. 17]. Obsah vzdělávacího oboru Cizí jazyk je pro první stupeň rozdělen do dvou období. První období zahrnuje 1. – 3. ročník, druhé období zahrnuje 4. – 5. ročník. U žáka čtvrtého ročníku jsou očekávanými tyto 4 výstupy: poslech s porozuměním, mluvení, čtení s porozuměním a psaní.

Učivo je v Rámcovém vzdělávacím programu vymezeno několika okruhy, jako je zvuková a grafická podoba jazyka, slovní zásoba, tematické okruhy a mluvnice. RVP přesně neurčuje, co se mají žáci učit. Určuje témata a oblasti, ve kterých by se žáci měli orientovat, o kterých by měli umět hovořit a utvořit si alespoň základní slovní zásobu. To, jak se žáci prvního stupně anglický jazyk učí, je nastíněno v následující podkapitole, která se právě výuce anglického jazyka věnuje.

Výuka anglického jazyka u žáka prvního stupně

Jak již bylo řečeno, anglický jazyk je na českých školách vyučován od první třídy, kdy hodinová dotace tohoto předmětu je jedna vyučovací hodina týdně, povinně pak od třetí třídy a v tomto případě je hodinová dotace tři hodiny týdně. V tomto věku jsou děti stále ještě velmi otevřené novým věcem, chtějí získávat informace a snáze se motivují. Mary Slattery (2001) říká, že mladší žáci – předškoláci – se učí angličtinu stejným způsobem jako svůj rodný jazyk, tedy sledováním, poslechem, napodobováním a aktivitou. Děti přijímají slovní zásobu rychle a často se učí celé fráze a spojení, aniž by si to vůbec uvědomovaly. Žáci čtvrtého ročníku jsou schopni číst a psát, začínají si při učení jazyka

vytvářejí vlastní způsoby a strategie, které jim při učení pomáhají. Rozvíjí se logické myšlení, jsou schopni rozlišit realitu od fikce, umí spolupracovat s ostatními žáky (M.Slaterry, 2001). Žáci tohoto věku se učí jinak než žáci starší či dospělí. Reagují na význam, ačkoli nerozumí jednotlivým slovům, způsob učení je spíše nepřímý než přímý a informace přijímají ze všech stran a podnětů. Jejich porozumění nepřichází pouze z vysvětlování a objasňování, ale vnímají i to, co slyší, vidí, můžou si osahat. Důležité je brát v potaz délku schopnosti soustředit se, která u dětí tohoto věku činí asi 10 minut. Koncentrace se poté snižuje a je na učiteli, aby byl schopen žáky znovu motivovat a zaujmout (J.Harmer, 2006).

Penny Ur (1996) se zabývá otázkou, kdy je vlastně nejlepší doba k tomu, aby se dítě začalo učit anglický či jiný cizí jazyk. Samozřejmě, že čím dříve je dítě vystaveno vlivu a působení cizího jazyka, tím lépe. Silnou stránkou malých dětí je jejich schopnost pochytit a zafixovat specifika výslovnosti, jejich mluvidla se stále vyvíjí, a tak se snáze naučí hláskám, které jejich vlastní jazyk neobsahuje. Ovšem testy ukázaly, že nejlepšími žáky jsou teenageři, jelikož jsou schopni delší koncentrace, mají lépe vyvinuty kognitivní schopnosti a svou osobní disciplínu. Pokud by se začátek výuky cizího jazyka měl odvíjet od poměru náklady versus efektivita, pak je dle Penny Ur nejlepším a nejpřínosnějším věkem stáří 10 let. A právě na žáka tohoto věku se teď pojdeme podívat i z pedagogicko-psychologického pohledu, ať máme kompletní představu o jeho specifikách.

Specifika žáka čtvrtého ročníku

Žáci čtvrtého ročníku jsou většinou děti ve věku 9 až 10 let a toto období je časem prepuberty či dokonce počátkem puberty samotné. Primární a sekundární pohlavní znaky nejsou ještě znatelné, ale dochází k velkému růstovému skoku – děti jsou samá ruka, samá noha (PSŠE,2005¹). Nejvýstižněji charakterizuje toto období Miloš Kučera, který říká, že se tato doba projevuje jako „nejistota v pravidlech, jejich zpochybnění, provokace, protest“ (Kučera, PSŠE, 2005, s. 150).

Žáci v tomto věku dokážou pracovat samostatně a vytrvale, zajímají se o okolní svět, zprávy a dění kolem sebe. Dle Miloše Kučery (2005) nastává pokles přijímání a akceptování norem. Dochází k výrazným změnám v prospěchu, někteří žáci se zlepšují, jiní

¹ PRAŽSKÁ SKUPINA ŠKOLNÍ ETNOGRAFIE

se zdatně zhorší. Upadá zájem o to, zda je forma písma úhledná, či v jakém stavu jsou učebnice, sešity a žákovská knížka. Pozornost je zaměřována na oděv a účes, které jim umožňují a pomáhají projevit své já. Žáci rádi zapadají jak do třídních skupin, tak i do mimoškolních kroužků, oddílů, zkrátka mají potřebu někam patřit (PSŠE, 2005).

Pojďme prozkoumat myšlenkovou oblast takového žáka. V tomto období pokračuje logizace řeči, to znamená používání algebraických vzorců či číselných struktur. Ve výuce anglického jazyka je zdatná potřeba využití lingvistických a metajazykových poznatků (PSŠE, 2005). Žáci jsou schopni řešit dlouhé aritmetické příklady, v hodinách češtiny zvládají složitější větné vzorce a dokážou určit čas sloves.

Dle Lenky Hříbkové jde v oblasti verbálního myšlení ke kladení důrazu na upřesnění významu slov a to často i těch méně frekventovaných. Pozvolný vývoj zaznamenává také oblast krátkodobé paměti, kdy děti zvládnou reprodukovat řadu s pěti čísly a věty o 9 až 10 slovech (PSŠE, 2005). Procvičování nejen krátkodobé, ale i dlouhodobé paměti je nezbytné ke kvalitnímu osvojení nové slovní zásoby. Co to slovní zásoba je, jak ji u žáků prvního stupně zavádíme, procvičujeme a používáme, nám již představí následující podkapitola.

Slovní zásoba

Slovní zásobu a její důležitost vyjadřuje asi nejlépe věta z knihy S. Thornburyho, kde autor cituje lingvistu Davida Wilkinse, který říká, že „Bez gramatiky se dá sdělit jen velmi málo, ovšem bez slovní zásoby se nedá sdělit nic“ (Thornbury, 2004, str. 13). Tato myšlenka vystihuje přesně, jak moc záleží při výuce cizího jazyka na rozvíjení, upevňování a procvičování slovní zásoby. Gramatiku samozřejmě nemůžeme upozadovat, ale pokud se jedná o žáky prvního stupně, pak je slovní zásoba opravdu stěžejním učivem, na které by se měl klást důraz.

Slovní zásoba se řadí mezi jazykové prostředky a k jejímu učení používáme všechny řečové dovednosti, jakými jsou poslech, mluvení, čtení a psaní. Slovní zásoba – vocabulary – nejsou jen samotná slova – words – ale často (a v anglickém jazyce ve velké míře) spojení a kombinace slov. Celý výraz pak nabývá zcela jiného významu, než kdybychom překládali jednotlivá slova zvlášť. Význam slova by se v anglickém jazyce mohl zdát jako nejméně problematický, ovšem často se stává, že stejné spojení hlásek a písmen může mít několik různých významů. Tyto polysemy se dají rozkódovat pouze s ohledem na slova

stojící kolem. Jen v kontextu může být význam slova nebo výrazu chápán správně (Harmer, 2006).

Objevují se idiomy či kolokace a je nezbytné žáky s těmito jevy seznamovat. Jen tak si uvědomí, že slovíčko, o kterém si myslí, že jej velice dobře znají, může mít ve spojení s jinými slovy úplně jiný význam. Jim Scrivener (1994) v této souvislosti doporučuje používání anglicko-anglických slovníků, které často nabízejí příklady typických a často používaných vět a spojení, dále výslovnost, vztahy s ostatními slovy atd. Samozřejmě takový slovník musí být přiměřený věku a schopnostem žáků. U začátečnicků bude jak pro učitele, tak i pro žáky lehčí a přínosnější překlad do rodného jazyka, protože by jen těžko byli schopni s minimální slovní zásobou význam slov pochopit. Práce se slovní zásobou má několik etap a my se teď s jednotlivými kroky seznámíme.

Zavádění nové slovní zásoby

Zavádění nové slovní zásoby je proces, který nejčastěji probíhá metodou PPP – Představení - Presentation, Procvičení - Practice, Použití – Production (Harmer, 2006). V zásadě jde o to, že učitel na začátku představí novou slovní zásobu, kterou chce žáky naučit. Žáci projdou následně fází procvičování a následuje aktivní použití nově získaných poznatků. Pojdme si podrobněji projít jednotlivá „P“.

Prezentace nové slovní zásoby - prezentace, neboli představení nové slovní zásoby, musí být prováděna se zřetelem na žáky, jejich věk, znalosti, schopnosti a také styl učení. Dle Thornburyho (2004) by při prezentaci mělo docházet k co nejužšímu kontaktu mezi významem a formou slova. Na pořadí těchto složek nezáleží, je jen důležité, aby se mezi nimi vytvořily myšlenkové spoje. Thornbury (2004) uvádí dva postupy prezentace nových výrazů:

1. Postup – od významu k formě. V tomto případě učitel nejdříve ukáže obrázek nebo reálný předmět (význam) a poté vysloví dané slovo (forma).
2. Postup – od formy k významu. Učitel nejprve několikrát vysloví slovo (forma), žáci jej zopakují, a pak je jim ukázán obrázek či předmět.

Oba postupy mají své výhody a přednosti. Pokud se jako první představí význam, vzniká potřeba po formě, prezentace je více efektní a slouží k lepší zapamatovatelnosti. V případě, že je jako první představena forma, je nepřínosnější zakomponovat výraz do

kontextu, takže žáci jsou nuceni přijít na význam sami.

Počet nově zaváděných výrazů závisí na několika faktorech, jakými jsou věk, úroveň žáků, dále možnost, že se žáci s danými výrazy již někdy v minulosti setkali. Zohledňovat musíme také obtížnost a náročnost nových výrazů, to znamená, zda jsou to výrazy abstraktní, či zda je jejich výslovnost složitá a jak snadno či těžce bude možno nový výraz předvést, vysvětlit.

Důležitým aspektem je také to, zda zavádíme nový výraz jako aktivní slovní zásobu, kterou bude žák následně běžně používat v mluvení a psaní, či zda ji budeme řadit mezi pasivní slovní zásobu, kterou žák nebude aktivně používat, ale bude ji schopen rozpoznat a porozumět jí při poslechu a čtení. Každopádně by počet nových výrazů neměl přesahovat možnosti a schopnosti žáků. Jako optimální počet se uvádí maximálně 12 výrazů (Thornbury, 2004).

Pokud je stanoven počet nových výrazů, které chceme představit, je nezbytné stanovit si způsob, jakým to budeme provádět. Thornbury (2004) zmiňuje překlad, reálné předměty, obrázky, gesta, situační prezentaci, příkladové věty a použití antonym, synonym.

Překlad je nejrychlejší a nepřímější cesta, jak žákovi přiblížit význam nového výrazu, ovšem za předpokladu, že slovo v cizím jazyce je přímým ekvivalentem slova v jazyce mateřském. Metoda překladu je časově úsporná, ale žáci zjistí význam slova velice snadno a bez práce. Tuto skutečnost komentuje Thornbury následujícími slovy: „Protože žáci nemusí tvrdě pracovat na tom, aby pochopili význam slova, může to znamenat, že slovo bude hůře zapamatováno. Bez práce nejsou koláče“ (Thornbury, 2004, s. 77).

K této metodě se vyjadřuje také J. Scrivener (1994), který se zamýšlí nad tím, zda překládání do rodného jazyka nemůže způsobovat problém při učení nové slovní zásoby. Vysvětluje, že slova si žijí uvnitř vlastního jazyka a ztrácí se tak možnost chápat slovo i v jiných spojitostech. Scrivener doporučuje spíše anglicko-anglické slovníky než ty překladové. Ty budou ale vhodné pro pokročilejší a zkušenější studenty cizího jazyka, u žáků čtvrtého ročníku se jako optimální jeví slovník překladový.

Dobrou alternativou k překladu je přímá metoda, která využívá reálných předmětů, obrázků a pantomimu. Tato metoda je vhodná u mladších žáků a ve smíšených třídách, kde by překlad nebyl možný. Tato metoda má své zastánce i mezi uživateli TPR (Total Physical Response), kdy se maximálně využívá prostředí třídy a reálných předmětů. Důležité je u přímé metody používání vizuálních prostředků, jakými mohou být flashcards,

plakáty, mapy.

V případě, že se k novému výrazu nedá použít žádná pomůcka, je vhodné přistoupit například k situační prezentaci, která musí být dopředu velmi dobře připravena a naplánována. Na základě příběhu či scénky žáci pochopí žádaný význam, třeba i za použití gest, mimiky či kresby na tabuli. Thornbury (2004) upozorňuje na to, že při této metodě je relativně hodně času stráveno mluvením a poslechem, a přitom jde o zavedení například pouze dvou nových výrazů. Na druhou stranu je ale důležité si uvědomit, že co si žáci reálně prožijí, vyzkouší, to bude daleko lépe zapamatováno.

Velmi podobné situační prezentaci je použití příkladových vět, kdy je žákům předloženo několik vět obsahujících nově zaváděný výraz a žáci musí přijít na jeho smysl. Slyší či vidí slovo několikrát a z kontextu pochopí jeho význam. Tato metoda je vhodná i k výuce gramatických jevů. Žáci si zafixují vzor, podle něhož pak mohou tvořit vlastní věty. Výhodou je také uvědomění si kolokací, které jsou v anglickém jazyce velmi běžné a žáci získají představu o různých významech, které přináší propojení daného výrazu s jinými slovy.

K rychlému pochopení významu slov slouží používání antonym, synonym a slov s nadřazeným významem. Tato metoda je opět vhodná u mladších žáků a při zavádění náhodné, vedlejší slovní zásoby (Thornbury, 2004).

J. Harmer (2006) ve své publikaci předkládá několik technik využívaných při studiu jazyka. Je to předvedení, neboli demonstrace, kdy se používá reálných předmětů a obrázků. Dále je to vysvětlení, neboli explanation. Při této technice se používá tabule, zpětný projektor, interaktivní tabule nebo slovní doprovod. Postup je stejný jako u výkladových slovníků, kdy je výraz opsán pomocí jiných slov. Možná je i technika objevování – discovery, při které žáci sami objevují nová slova nebo gramatické jevy například na základě práce s textem. Svou domněnku pak samozřejmě musí konzultovat s učitelem.

Jak je vidět, techniky používané při zavádění slovní zásoby jsou podobné, rozdíl je snad jen v jejich pojmenování. Jak prezentovat nová slova se zaměřením na význam jsme si uvedli, je třeba soustředit se ale i na zdůraznění formy slov a její zafixování. Thornbury (2004) uvádí tři základní způsoby, jakými zdůraznit mluvenou formu slova. Je to poslechový dril, ústní dril a práce s tabulí.

Poslechový dril - listening drills – znamená, že jsou žáci vystaveni opakovanému poslechu, přičemž mohou být používány vizuální pomůcky znázorňující slabiky nebo přízvuk. Ústní dril - oral drills – dává důraz na několikanásobné opakování nového slova

a to buď sborově, nebo individuálně. Přínosným se jeví i mumlání slov, kdy žáci slovo slyší a následně si ho pro sebe přeříkají. Toto je nejlepší cesta k zapamatování si nového výrazu. Práce s tabulí umožňuje graficky naznačit přízvuk, který je často při učení slovíček opomíjen.

Psaná forma slova je posledním krokem v celé proceduře prezentace slovní zásoby. Žák musí nejdříve pochopit význam slova a spojit si ho se zvukem a až poté se přistupuje k představení psané formy – spellingu (Thornbury, 2004). Následným krokem po prezentaci slovní zásoby je její procvičování.

Procvičování slovní zásoby - procvičování slovní zásoby by mělo následovat co možná nejdříve po jejím zavedení. Thornbury (2004) říká, že slovní zásoba musí být přesunuta z krátkodobé paměti do paměti dlouhodobé, ale k tomu nepomůže pouhé drilování a učení se slovům nazpaměť. Nejdůležitější je, aby došlo k začlenění nové slovní zásoby, slov a výrazů mezi již výrazy známé a běžně používané a k jejich propojování.

O spojování mluví ve své publikaci také Fontana (2003, s.157), který zdůrazňuje že „Neznámá látka se zapamatuje lépe, když je spojena s něčím známým. Rozpoznání pravdy je základem staré (a dobré) zásady základní školy, že učení má vždy postupovat od známého k neznámému, tj. nová látka by měla být uváděna s odkazem na souvislosti mezi ní a něčím již známým.“ Slova musí být aktivně používána, musí být zařazena do tzv. pracovní paměti, neboli do working memory. Žák by měl být schopen toto slovo porovnávat a kombinovat, přiřazovat jej k dalším výrazům. Zkrátka, měl by s ním umět pracovat (Thornbury, 2004).

Aby se pasivní slovní zásoba stala aktivní, je potřeba, aby byl žák vystaven tzv. integračním aktivitám - integration activities. Thornbury (2004) dává přednost označení integrační aktivity před termíny procvičovací či upevňující aktivity, jelikož tyto spíše představují mechanický než kognitivní přístup k učení jazyku. Sám rozděluje aktivity do tří základních skupin: úlohy vyžadující rozhodnutí (decision-making tasks), úlohy tvořivé (production tasks) a hry (games).

Úlohy vyžadující rozhodnutí - decision-making tasks - cvičení tohoto typu umožňují žákovi volbu vždy minimálně ze dvou možností. Patří sem aktivity jako je rozpoznávání - identifying, výběr - selecting, spojování - matching, třídění - sorting a seřazování - ranking and sequencing. Tyto aktivity mohou být různě kombinovány. Je pouze přínosem, pokud

bude požadovaná slovní zásoba procvičena rozličnými typy cvičení.

Rozpoznávání (identifying) – v tomto typu cvičení mohou být slova schována v textu (žáci hledají, kolikrát se slovo v textu objeví), nebo je mohou žáci rozpoznávat v poslouchané nahrávce (pokud slovo slyší, dají to najevo předem dohodnutým způsobem – zvednou ruku). Velmi oblíbenými aktivitami prováděnými na interaktivních tabulích jsou různé přesmyčky a anagramy, které navíc nenásilnou formou umožňují procvičení hláskování – spellingu. Žáci mohou volně pohybovat písmeny, různě je skládat a hledat tu správnou kombinaci. K rozpoznávání slov je vhodné také cvičení v podobě osmisměrky. Jde o na první pohled nesmyslné seskupení písmen, žáci v něm však vyhledávají chtěná slova například na základě obrázků.

Vybírání (selecting)- tyto úlohy jsou již více složité, jelikož k jejich splnění je nutné jednat slova rozpoznat a navíc si umět i vybrat to správné dle významu. Thornbury uvádí aktivitu, při které si má žák zvolit jedno slovo, jež se mezi ty ostatní z nějakého důvodu nehodí (odd one out). Zde jsou důležité i další žákovy schopnosti, které mu umožní rychlé nalezení klíče k řešení. Někdy je správných možností více, v tomto případě musí umět žák vysvětlit svou volbu.

Přiřazování (matching) - v těchto cvičeních jsou k sobě přiřazovány výrazy podle předem stanoveného pravidla. Může jít o spojování antonym, synonym, českého a anglického výrazu, obrázku a výrazu, podstatného jména a slovesa. Žáci již od útlého věku hrají pexeso – pelmanism – které je k této aktivitě ideální. K dispozici musí být buď nastříhané kartičky, které budou tvořit páry, nebo lze využít programy tvořené pro interaktivní tabuli.

Třídění (sorting) – v těchto úkolech mají žáci rozdělit slova do kategorií a to buď podle zadání, nebo musí na princip přijít sami. Zde je opět nezbytná znalost významu slov.

Pořadí a posloupnost (ranking and sequencing) – tyto úlohy vedou žáky k tomu, aby řadili slova podle zadání. Tím může být velikost, stáří, oblíbenost, důležitost. Co se posloupnosti týče, toto cvičení bude vhodné například u vytváření příběhů z nastříhaných komiksových obrázků či z rozházených papírků s větami.

Tvořivé úlohy - production tasks – tento typ cvičení již vyžaduje aktivní používání nových výrazů v psaném či mluveném projevu, žák tedy musí znát jeho význam i formu. Cvičení mohou být zaměřena na completion (dokončení) nebo na creation (vytvoření). Pojďme si je více přiblížit:

Dokončení (completion) – tyto úlohy jsou obecně známy jako gap-fills (tedy doplňování

prázdných mezer). Obvykle jde o psanou formu a často se používají v testech. Podle toho, zda máme či nemáme na výběr slova k doplnění, dělíme tato cvičení na open a close gap-fills. V open, nebo-li otevřené variantě, je žák nucen vycházet ze svých znalostí. Prázdný prostor vyplní výrazem, který na toto místo z kontextu logicky patří. Může být použita i nápověda ve formě napsaného prvního písmenka daného výrazu. V close, nebo-li uzavřené variantě, je na začátku cvičení nabídka slov, která musí být použita do prázdných mezer. V testech se často používá tzv. multiple choice, kdy je k dispozici několik výrazů a žák si musí zvolit pouze jeden.

Tvoření (creation) – tato cvičení vedou žáky k tomu, aby aktivně používali slovní zásobu, aby sami vytvářeli texty. Zadání k těmto úlohám mohou znít následovně:

- Použij každé z těchto slov tak, abys vytvořil větu, která přesně ukáže význam slova.
- Vyber šest slov z nabídky a použij je ve větě.
- Napiš vyprávění, které bude obsahovat alespoň pět slov z nabídky.

Tato cvičení mohou plynule přejít z psané formy k formě ústní, žáci mohou vytvořené věty číst před spolužáky, mohou je porovnávat, pracovat s nimi ve skupinách. Aniž by si to uvědomovali, začínají novou slovní zásobu aktivně používat a pracují s ní. V tomto okamžiku se začíná zapojovat dlouhodobá paměť, do které se nové výrazy přesouvají.

Hry - games – P. Hartl (1993,s.64) definuje hru následovně: „Hra je jedna ze základních lidských činností, u dítěte smyslová činnost motivovaná především prožitky, u dospělých má hra závazná pravidla, cíl.“ Thornbury (2004) říká, že učení slovní zásoby by nemělo být jen prací, mělo by být i hrou. Především menší děti se dají přes hru velice snadno motivovat a učí se v podstatě mimoděk. Thornbury (2004) předkládá několik her, které slouží k lepšímu zapamatování a následnému vybavování slovní zásoby. Je to například word clap (procvičení výslovnosti, mluvené formy), categories (procvičení psané formy), noughts and crosses a mnoho dalších.

Za základní techniku procvičování považuje Harmer (2006) přesné napodobení, tedy accurate reproduction. Žáci opakují slova, věty či fráze v přesném znění, učitel má možnost okamžitého zásahu, opravy a kontroly. Procvičování se následně pomalu přesouvá do další fáze, tedy k poslednímu P, kterým je Production, neboli vlastní tvorba, či lépe řečeno vlastní aktivní používání slovní zásoby. Harmer zmiňuje techniku immediate creativity – okamžitou vlastní činnost, kdy žáci ihned předvedou, jak porozuměli nové látce a jak umí nové výrazy zařadit do svého projevu.

Při výuce slovní zásoby je třeba mít na paměti, že podle stylu učení rozdělujeme žáky do čtyř základních skupin:

- Typ vizuální – Žák se učí zrakem a důležité je pro něj používání barev, obrázků, diagramů.
- Typ auditivní – Žák se učí sluchem a je citlivý na zvuky, vnímá dobře mluvené slovo, písničky.
- Typ kinestetický – Žák se učí pohybem, potřebuje se hýbat, prožít si situaci.
- Typ taktilní – Žák se učí dotekem, nejlepší je pro něj možnost osahat si danou věc.

Musíme si uvědomit, že ve třídách jsou zástupci všech čtyř skupin a výuka by proto měla být pestrá a měla by obsahovat všechny druhy podnětů. Jako optimální učební pomůcka se tedy jeví interaktivní tabule.

Interaktivní tabule

V předešlé kapitole jsme se věnovali slovní zásobě, její prezentaci a procvičování. Při práci se slovní zásobou je vhodné a v podstatě nezbytné, používat co nejpestřejší škálu učebních metod a aktivit, které by žáky přitahovaly a motivovaly. Výuka probíhá z velké části především verbálním komunikačním kanálem, ale někdy mají větší efekt vizuální metody.

Používání vizuálních pomůcek má výhodu v tom, že pomůcky upoutají pozornost, přinášejí změnu. Informace zprostředkované vizuálně se daří lépe zapamatovat. Je známo, že 87% informací vnímáme zrakem, 9% sluchem a 4% jinými smysly (Petty, 2013). A právě interaktivní tabule nabízí široké možnosti, jak žákům výuku zpříjemnit a udělat ji více zajímavou, jinou.

V několika posledních letech zažily informační technologie ohromný rozvoj a jejich vývoj je neuvěřitelně rychlý. První interaktivní tabule se na trhu objevily již v devadesátých letech 20. století, ale vzhledem k vysoké pořizovací ceně se na českých školách začaly objevovat ve větší míře až později. V roce 2009 byla již každá škola v České republice vybavena alespoň jednou interaktivní tabulí [2]. Dalo by se říci, že dnes je již interaktivní tabule standardním vybavením škol. Otázkou zůstává, nakolik je opravdu využívána k interaktivní činnosti a nakolik slouží pouze jako plocha pro předvádění prezentací. Bez kvalitní přípravy učitele, jeho schopností a pedagogických zkušeností, je i sebelepší interaktivní tabule pouhou tabulí.

Typy interaktivních tabulí

Interaktivní tabule je tabule typického obdélníkového tvaru o různých rozměrech. Povrch tabule je bílý, je upraven proti odlesku a lze na něj psát i běžnými popisovači. Tabule je propojena s počítačem a díky různým technologiím snímá akce a procesy prováděné na ploše a reaguje na ně tak, že řídí aplikační software. Tabule pracuje ve spojení s data projektorem, který na plochu promítá obraz spuštěný v počítači. Tabuli lze ovládat pomocí speciálního pera či pouhým prstem, záleží na typu interaktivní tabule [2].

V současné době se na trhu vyskytuje stále více různých druhů interaktivních tabulí s rozličným principem fungování. Objevují se tabule využívající optiku a infračervené paprsky, dále se můžeme setkat s ultrazvukovými a infračervenými tabulemi, které využívají povrchovou ultrazvukovou vlnu, která se šíří po čirém skle. Existuje také laserová tabule, kde jsou laserové paprsky za pomoci natáčecích zrcátek promítány na plochu tabule [2].

Nejvíce rozšířené a na základních školách také nejvíce používané, jsou tabule SOFT BOARD a HARD BOARD. HARD BOARD jsou tabule pracující na elektromagnetickém principu, kdy dochází ke snímání dotyku pera obsahujícího magnet. Tabule má pod krycí vrstvou elektromagnetické pole. Poté, co se pero povrchu dotkne, je toto magnetické pole narušeno a změna je systémem tabule vyhodnocena a informace o ní je dále předána počítači.

Oproti tomu tabule SOFT BOARD pracuje na odporovém principu. Tabule je tvořena dvěma pružnými pokovenými fóliemi, mezi nimiž je vzduch a po dotyku povrchu tabule prstem či perem dojde v tomto místě ke změně elektrického odporu a tuto skutečnost zaznamená počítač. Tým princip využívá i interaktivní tabule SMART Board od společnosti SMART Technologies a její vlastnosti a možnosti si teď blíže představíme [3].

SMART Board

Jak již bylo řečeno, interaktivní tabule se skládá z několika částí. V první řadě je to datový projektor, který přenáší obraz z počítače či připojeného notebooku na dotykovou obrazovku. Projektor bývá většinou zavěšen na stropě před tabulí. Dále je to projekční plocha, která slouží jako velká dotyková obrazovka. Ta může být ovládána buď pomocí prstu, nebo speciálními pery, které fungují jako levé tlačítko myši. Přes projekční plochu tak může být ovládán software počítače. Nástrojová lišta je umístěna v horní či spodní části

tabule a můžeme využívat všechny její funkce – volba fontu písma, sílu a typ čar, barvy, geometrické tvary, houbu na mazání, zakrývání obrazovky a mnohé další.

Projekční plocha i datový projektor musí být propojeny s počítačem. Cokoliv v něm pustíme, to se zároveň objeví na tabuli. Můžou to být různé programy, videa, přípravy, výpisky, ale také softwary vytvořené přímo pro interaktivní tabule. U námi sledované tabule SMART Board je to program s názvem SMART Notebook 11. Tento program je dodáván výrobcem a disponuje širokou škálou různých nástrojů, pomocí nichž lze vytvořit poutavé a originální výukové materiály. Je zde přednastaveno množství šablon, pozadí, obrázků, interaktivních a multimediálních souborů. To vše poskytuje možnost připravovat poutavé a zajímavé prezentace, které se stávají interaktivními v momentě, kdy s nimi začnou pracovat i žáci samotní. Do připravených materiálů lze vsunout vlastní nahrávky, ať už zvukové či vizuální, dále například odkazy na internet, vytvořené grafy či obrázky, se kterými se dá hýbat, přesouvat je, otáčet a barevně zvýrazňovat. Do prezentace se dají ručně vpisovat poznámky a myšlenkové mapy, které lze následně uložit a použít v dalších hodinách (AV MEDIA, 2009).

Důležitou součástí softwaru je část Lesson Activity Toolkit 2.0, která obsahuje šablony her a cvičení, které se jen jednoduše upraví dle látky, kterou chceme probírat. Cvičení vytvořená v této části jsou čistě interaktivní, žáci se aktivně podílí na jejich řešení a doplňování (AV MEDIA, 2010). Materiály tvořené v programu SMART Notebook si učitelé mezi sebou zdarma sdílejí. Například na portálu www.veskole.cz je v současné době více než 26 000 výukových materiálů vytvořených v tomto programu. Portály jako je tento značně ulehčují učitelův práci, jelikož nemusí celou prezentaci tvořit sám, ale může použít již prezentaci vytvořenou a eventuelně si ji poupraví dle svého. Díky jednotlivým druhům cvičení mohou být pokryty všechny řečové dovednosti – poslech, čtení, psaní a mluvení.

Při poslechu věnujeme pozornost rozlišování hlásek, intonaci, rytmu, vázání skupin slov. Důležitou součástí je také analýza slyšeného, která je nezbytnou podmínkou ke správnému porozumění. Na interaktivní tabuli lze text analyzovat pomocí zakrývání, doplňování a zvýrazňování. Nahrávka může být opakovaně pouštěna a žáci si trénují své poslechové dovednosti (Hausner, M. a kol., 2005).

Čtení v cizím jazyce je vyučováno globálně, žáci se učí číst celá slova najednou jako celek. Konkrétně v případě anglického jazyka je situace opravdu specifická, jelikož neexistují jednotná pravidla pro zápis hlásek. Některá slova se stejně vyslovují, ale jinak

píší, anebo naopak jedno písmeno může znít ve dvou slovech odlišně. Cvičení prohlubující tuto dovednost využívají obrázky, které musí žák správně přiřadit ke slovu. Může být použito různých osmisměrek, ve kterých žák hledá ukrytá slova, tajenek a přesmyček (Hausner, M. a kol., 2005).

Psaní je u anglického jazyka obzvláště obtížné a vyžaduje opravdu hodně cviku. Interaktivní cvičení nabízejí možnosti, jak si spelling – pravopis - procvičit a upevnit. V textu můžou chybět celá slova (mohou být nahrazena obrázkem a žák musí slovo sám dopsat), nebo mohou chybět pouze jednotlivá písmenka a žák se rozhodne, které písmenko má dosadit. Správné řešení může být po dobu plnění úkolu zakryto clonou a po dokončení úkolu se odkryje.

Ani mluvení jako jazyková dovednost není z interaktivních cvičení vyloučeno. Je zde samozřejmě nutná asistence učitele, který je hlavním kontrolorem správné výslovnosti. Žáci mohou odkrývat obrázky či text a plnit dané úkoly. Může jít o typy cvičení – čti a říkej nebo poslouchej a říkej.

Díky těmto všem řečovým dovednostem dochází k rozvoji a upevňování jazykových prostředků, kterými jsou gramatika a slovní zásoba. Žáci často ani nepostřehnou, že si hrou upevňují nově probranou gramatiku a slovní zásobu.

Obecné zásady při práci s interaktivní tabulí

Při vytváření prezentací a interaktivních cvičení pro interaktivní tabuli bychom měli dodržovat určité zásady a pravidla. Docílíme tak toho, že vytvořený materiál bude přehledný, srozumitelný, snadno vnímatelný a poutavý.

Začneme u pracovní plochy, která by neměla být přeplněna textem. Měli bychom se držet pravidla 5 x 5, tudíž pět řádků po pěti slovech. Co se pozadí týče, pak je vhodnější zvolit barvu tmavší. Tmavé pozadí snižuje odraz světla a chrání tak zrak žáků. Ti nejsou oslňováni a mohou se plně koncentrovat. Písmo by mělo být naopak světlé, velikost 28 pixelů a font vybíráme bezpatkový, například Ariel. Písmo by nemělo být tučné, jelikož se hůře čte, pro zvýraznění použijeme sytější barvu. Také při vkládání tabulek či grafů platí, že by měly být na slidu nejvíce tři sloupce a šest řádků (Hausner, M. a kol. 2005).

Nevýhody interaktivní tabule

Ačkoliv je interaktivní tabule jistě velkým pomocníkem učitele, její používání přináší i jistá úskalí a problémy, které musíme zmínit. Interaktivní tabule je prostředkem přinášejícím velké množství podnětů a informací a někdy může jimi žáky doslova zahltit. Žáci pak bývají přetížení, nedokážou se více soustředit a stávají se pouhými pozorovateli. Proto zde musíme více než jindy dbát na didaktické zásady a to především na zásadu přiměřenosti, ať už se týká času stráveného prací na interaktivní tabuli, či objemu informací, které žákům předáváme.

Určité nebezpečí také hrozí v oblasti zdravotní. Intenzivní záření, které vydávají datové projektory, může způsobovat bolesti očí, závratě či dokonce ztrátu orientace [4]. Další problémy mohou být technického rázu, jako je například vybitá baterie v ovládacích perech, prasklá žárovka v datovém projektoru. Co se týče tvorby samotných materiálů určených k výuce, nevýhodou je velká časová náročnost. Tu ale kompenzuje možnost opětovného použití již jednou vytvořených materiálů.

V této teoretické části jsme se zabývali anglickým jazykem a jeho výukou na prvním stupni základní školy, žákem čtvrtého ročníku a jeho specifiky a dále anglickou slovní zásobou. To vše zakončila podkapitola věnující se interaktivní tabuli. Následující praktická část bude rozdělena do větších celků, přičemž první část má název Metody výzkumu a bude se zabývat obecnými informacemi týkajícími se samotného experimentu, další část Výsledky a komentáře bude již představovat získané poznatky a údaje vyplývající ze zpracovaných testů. Předposlední kapitolou budou Výsledky a komentáře, které budou obsahovat názory, postřehy a doporučení autora a konec práce bude patřit Závěru, ve kterém dojde ke shrnutí a sumarizaci hlavních myšlenek.

III. METODY

V této kapitole jsou definovány výzkumné otázky, následuje popis procesu samotného výzkumu, dále je popsáno kde, na kom a za pomoci jakého technického vybavení byl výzkum prováděn. V závěru jsou představeny nástroje, které byly ve výzkumu použity.

Výzkumné otázky

Pro svůj výzkum jsem si zformulovala výzkumné otázky, na něž bych po ukončení výzkumu měla získat odpovědi: Pomáhá interaktivní tabule žákům při procvičování slovní zásoby? V které oblasti řečových dovedností je zlepšení nejmarkantnější? Budou výsledky v obou třídách srovnatelné? Která aktivita prováděná na interaktivní tabuli je pro žáky nejzajímavější?

Proces výzkumu

Na počátku celého výzkumu jsem si stanovila hlavní cíle, kterých bych chtěla dosáhnout a také jsem zvolila způsoby a metody, díky nimž bych k cílům chtěla dojít. Rozhodla jsem se, že k výzkumu použiji dvě různá témata, která jsem si vybrala v učebnici pro čtvrtý ročník Start with Click New 2. První téma je v lekci číslo 8 – I like chocolate a druhé téma je z lekce číslo 11 – Seasons and weather.

Při první hodině mne třídní učitelky žákům představily a já jim stručně objasnila, z jakého důvodu u nich budu ten den učit anglický jazyk. Poté jsem přešla k samotné prezentaci nové slovní zásoby (viz. Příloha 1). Po představení nové slovní zásoby následovalo testování žáků (viz. Příloha 2). V následující vyučovací hodině jsem se k tématu vrátila (viz. Příloha 3) a žáci si jej procvičili na interaktivní tabuli pomocí předem připravených cvičení v programu SMART Notebook 11. Po procvičení byli žáci opět podrobeni testu. V závěru hodiny jsem je požádala o vyplnění dotazníku (viz. Příloha 4), ve kterém měli udělením bodů ohodnotit jednotlivá cvičení, která si mohli vyzkoušet na interaktivní tabuli. Nakonec jsem získaná data vyhodnotila, porovнала a vyvodila závěry. Totéž jsem provedla u druhého tématu. Novou slovní zásobu jsem odprezentovala (viz. Příloha 5) a poté otestovala (viz. Příloha 6). V další hodině (viz. Příloha 7) si žáci slovní

zásobu procvičili díky interaktivní tabuli a programu pro ni vytvořeném. U žáků došlo k druhému otestování a ke konci hodiny opět vyplnili dotazník ohledně oblíbenosti jednotlivých cvičení (viz. Příloha 8).

Místo výzkumu

Výzkum byl prováděn na ZŠ Krušnohorská v Karlových Varech, kde již několik let působím jako učitelka. Tato základní škola se v podstatě od svého založení zaměřuje na sport a profiluje se třídami se sportovním zaměřením. V současné době školu navštěvuje 380 žáků.

Od roku 2013 byla zavedena výuka anglického jazyka již od prvních tříd s časovou dotací jedné vyučovací hodiny týdně. Výuka je v prvních a druhých třídách zaměřena hlavně na rozvoj mluvení a poslechu, ostatní řečové dovednosti jsou začleněny od 3. třídy, kdy se zvyšuje časová dotace na 3 hodiny týdně. Druhý světový jazyk si žáci volí v osmé třídě a vybírají si mezi německým a ruským jazykem.

Předmět zkoumání

Pro svůj výzkum jsem si záměrně vybrala dvě čtvrté třídy, kde anglický jazyk neučím. Výzkumu se zúčastnilo 15 žáků ze 4. A (8 chlapců a 7 dívek) a 16 žáků ze 4. B (9 chlapců a 7 dívek). Žáci těchto tříd začali s výukou anglického jazyka od třetí třídy a v současné době používají učebnici Start with Click 2 od nakladatelství Fraus. Z této knihy jsem také čerpala náměty pro tvorbu materiálů pro interaktivní tabuli i pro sestavování testů. Výzkum probíhal v měsících listopad a prosinec 2014. Po dohodě s třídními učitelkami jsem vždy dané téma odučila a otestovala právě v době, kdy ho samy měly v plánu probírat. Nedochovalo tak k narušení plynulosti výuky a žáci se s učivem seznamovali opravdu až prostřednictvím mne.

Výzkum byl prováděn v kmenových třídách žáků, jelikož jsou vybaveny interaktivními tabulemi. Ty jsou umístěny v přední části třídy a rovněž uspořádání lavic se mi zdálo být optimální. Vzhledem k tomu, že se jedná o málo početné třídy, jsou lavice seřazeny do tří řad po třech, takže i žáci v zadní řadě nejsou příliš vzdáleni od tabule. Žáci jsou zvyklí pracovat často s interaktivní tabulí, takže odpadla potřeba vysvětlovat, jak se s tabulí zachází.

Technické vybavení

Základní škola Krušnohorská se v posledních letech zapojila do několika projektů vyhlášených Evropskou unií a na základě toho získala nové technické vybavení.

V současné době disponuje interaktivní tabulí celkem 20 učeben, to znamená všech 18 kmenových tříd plus dvě odborné učebny. Vyučující prošli školením, při kterém získali základní dovednosti v práci s tabulí.

Ve třídách, kde jsem výzkum prováděla, jsou nainstalovány tabule typu SMART Board, jež je možno ovládat buď prstem, nebo speciálním perem. Žáci mají s prací na tabuli zkušenosti, dokážou ji ovládat celkem snadno. Důležitým příslušenstvím jsou reproduktory, které jsou k tabuli připojeny a je tak možno pouštět videa a nahrávky k poslechu. Žáky je možné při jejich mluveném projevu nahrávat a pak jim záznam pouštět a diskutovat o něm. Žáci získávají zpětnou vazbu, slyší sami sebe a mohou tak lépe vnímat své silné a slabé stránky. Zábavnou formou se mohou v projevu zlepšovat a zdokonalovat.

Neopomenutelnou součástí je software, který je přímo pro interaktivní tabuli vyvinut. S tabulí SMART Board je dodáván program SMART Notebook 11, v němž byl připraven materiál k procvičení slovní zásoby. Důležitým podpůrným prostředkem je ale i interaktivní učebnice dodávaná společností Fraus. Tato interaktivní učebnice naprosto koresponduje s učebnicí papírovou, kterou mají žáci před sebou, ale navíc umožňuje efektivní práci s textem a dalšími materiály, jako jsou vložená videa, fotografie, ilustrace. Součástí učebnice je také slovník, zvukové nahrávky a hry, které zpestří vyučování. Učitel i žák mohou do učebnice přidávat své poznámky, videa, audia a je také možné zvýraznit text, na který chce učitel upozornit [5].

Nástroje výzkumu

Jako nástroje výzkumu jsem si zvolila experiment a dotazník. Velice pečlivě jsem nastudovala literaturu týkající se přípravy testů a dotazníků a jejich zpracování. Ujasnila jsem si, jak budu data porovnávat a vyhodnocovat a jaké způsoby znázornění výsledků zvolím.

Experiment

Experiment je výzkum, ve kterém ovlivňujeme působení nezávislé proměnné

(Chráska, 2007). Ve svém výzkumu jsem zvolila dvě techniky experimentu. První je technika jedné skupiny a to její zdokonalená forma, která se „označuje jako „jedna skupina před – po“. U této modifikace se před experimentální manipulací nezávislé proměnné měří ve skupině úroveň vlastnosti (proměnné), která bude experimentálním zásahem ovlivňována. Na změnu vyvolanou experimentálním zásahem se usuzuje z rozdílu měření „před“ a „po“ experimentálním zásahu“ (Chráska, 2007, s.28). Samozřejmě se při tomto způsobu měření mohou objevit nepřesnosti způsobené různými vlivy, jakými mohou být časový interval mezi prvním a druhým měřením, nebo vliv zapamatování (Chráska, 2007). Druhou použitou technikou je technika paralelních skupin, při které se pracuje se dvěma či více skupinami současně. U této techniky je možné srovnání a dosahuje se tak celkově věrohodnějších výsledků (Chráska, 2007).

Experiment byl aplikován ve dvou různých tematických celcích a pokaždé byl rozdělen na dvě části. V první části byla žákům představena nová slovní zásoba a následně jim byl předložen test, ve kterém se zjišťovalo, nakolik si osvojili učivo, které jim bylo pouze prezentováno, ale už nedošlo k jeho procvičení. V druhé části pak bylo učivo procvičeno a žáci byli znovu otestováni tím samým testem.

Test k prvnímu tématu. Při přípravě testů jsem dbala na to, aby byla použita všechna slovní zásoba, kterou si měli žáci v daném tématu osvojit. Slovní zásobu prvního testu jsem rozdělila do čtyř skupin: food (bread, chocolate, cheese), drinks (water, milk, coke), vegetables (carrot, potato, tomato) a fruit (apple, pear, orange, banana). Test obsahoval sedm úkolů zařazených tak, aby pokryly co nejvíce řečových dovedností.

V úkolu 1 měli žáci očíslovat obrázky v tom pořadí, jak je slyší. Nahrávka byla použita z interaktivní učebnice Start with Click 2 od nakladatelství Fraus a byl zde testován poslech (viz. Příloha 9). Úkol 2 byl zaměřen na porozumění a psaní, žáci měli zařadit potraviny a nápoje do správných sloupců dle významu. Ve třetím cvičení žáci spojovali anglický a český výraz, čímž dokazovali schopnost porozumění. Čtvrté cvičení zjišťovalo, nakolik si žáci osvojili psanou formu slova. Do mezer ve slovech měli doplnit chybějící písmeno. V úkolu č. 5 bylo potřeba vyřadit ze skupiny slov jedno slovo pryč a to na základě určitých souvislostí. Úkol 6 testoval porozumění textu, po jehož přečtení žáci doplňovali tabulku. Poslední sedmé cvičení zkoumalo dovednosti žáků v oblasti určování přízvuku u slov. Žáci měli přízvukovou slabiku podtrhnout.

Cvičení v programu SMART Notebook 11 k prvnímu tématu. K procvičení slovní zásoby jsem použila software dodávaný přímo k interaktivní tabuli SMART Board. Celkem jsem vytvořila 7 slidů (viz. Příloha 4), přičemž úvodní strana představuje téma, které bude procvičováno. Strana dvě obsahuje cvičení, které jsem nazvala Listen and match. Žák u tabule klikl na ikonku se zvukem a poté ji spojil s příhodným obrázkem. Procvičoval se zde poslech a porozumění. Cvičení 2 nese název Vortex sort – image a bylo vytvořeno pomocí šablony v Lesson Activity Toolkit 2.0. Jedná se o dva točící terče, v jejichž středu je napsáno vegetable a fruit. V dolní části stránky je dvanáct slov, která museli žáci správně zařadit. Pokud se jim to podařilo, slovo zmizelo uvnitř terče. Třetí cvičení nese název Word Biz a bylo vytvořeno opět pomocí Lesson Activity Toolkit 2.0. Žáci si přečetli otázku a svou jednoslovnou odpověď vyřukali v herním poli. Procvičili si čtení a psaní. Čtvrté cvičení bylo zaměřeno na přízvuk, který dělá žákům často obtíže. U daných slov měli podtrhnout přízvučnou slabiku a správnost si mohli následně zkontrolovat odhrnutím roletky a spuštěním zvuku. V pátém cvičení si žáci přečetli vyprávění dvou sourozenců Anny a Toma o tom, jaké potraviny a nápoje mají či nemají rádi. Poté měli odpovědět na otázky. Cvičila se zde četba, porozumění a mluvení. Poslední šesté cvičení bylo zaměřeno na mluvení. Na stránce se objevila celá nová slovní zásoba, přičemž slova, která patřila do stejné skupiny, měla shodnou barvu. Žáci říkali, jaké potraviny a nápoje mají a nemají rádi.

Test k druhému tématu. Druhý test obsahoval sedm cvičení a opět bylo mou snahou zaměřit se na různé oblasti řečových dovedností. První úkol testoval zvládnutí poslechu (viz. Příloha 10), jenž byl použit z učebnice Start with Click 2. Žáci měli na základě poslechu zakroužkovat, zda je napsaná věta pravda či lež. Ve druhém cvičení žáci spojovali obrázek s větou popisující počasí a prokázali tak schopnost porozumění. Třetí úkol byl zaměřen na hláskování, žáci vpisovali do kruhu jednotlivá roční období, přičemž měli k dispozici jejich vzor s přeházenými písmeny, v podstatě jakýsi anagram. Ve čtvrtém cvičení byla z nabídky slov doplňována do vět vhodná slova podle významu a bylo tudíž testováno čtení, porozumění a schopnost správného užití nové slovní zásoby. Páté cvičení bylo zaměřeno na hláskování, žáci doplňovali do slov chybějící písmena. Cílem šestého úkolu bylo vyřadit ze skupiny slov jedno slovo pryč na logickém základě. Poslední sedmý úkol zkoumal, nakolik si žáci osvojili novou slovní zásobu. V tomto cvičení měla být slova rozdělena do dvou sloupců podle toho, zda souvisela s ročním obdobím nebo s počasím.

Cvičení v programu SMART Notebook 11 k druhému tématu. Program SMART Notebook skýtá mnohé možnosti, a tak jsem pro druhé téma použila jiná cvičení než u předchozího a více jsem využívala nabídky Lesson Activity Toolkit 2.0 (viz. Příloha 8). První strana je opět úvodní, má žáky motivovat a zaujmout. Na druhé stránce je první cvičení nazývající se Anagram a žáci zde měli za úkol poskládat písmena tak, aby vzniklo slovo. Pokud by se jim to nedařilo, byla možnost použít nápovědu ve formě indicie. Druhé cvičení – Pairs – je vlastně pexeso, které hraje žák u tabule. Odkryje jednu kartu s obrázkem a hledá k ní odpovídající dvojici se slovem. Pokud je pár vytvořen, mizí z tabule. Třetí cvičení se jmenuje Keyword match a úkolem je přiřadit k indiciím pojem. Multiple choice je další aktivitou, ve které žák odpovídá na otázku výběrem ze čtyř možností. Páté cvičení nazvané Image select nabízí přehledku obrázků, které se rychle mění. Žák je dotykem zastaví a následně se objeví tři pojmy, ze kterých vybere ten, který s obrázkem souvisí nebo jej přímo pojmenovává. Šesté cvičení je zaměřeno na poslech. Po kliknutí na ikonku zvuku se ozve fráze a žák k ní přiřadí z nabídky vhodné slovo nebo obrázek.

Dotazník

Dle Chrásky (2007) je dotazník soustavou otázek, které byly dopředu pečlivě připraveny a formulovány a respondent na ně písemně odpovídá. Nevýhodou této metody bývá nízká návratnost, ovšem v našem případě byl tento problém eliminován, jelikož dotazníky byly dětem rozdány a následně od nich zase vybrány.

Pro získání informací o tom, které z nabídnutých cvičení bylo pro žáky nejzajímavějším a nejpoutavějším, jsem vypracovala jednoduchý dotazník. Žáci dotazník vyplnili na konci hodiny, ve které k procvičení došlo. Jednotlivá cvičení jsem jim pro připomenutí znovu spustila na interaktivní tabuli a v dotazníku byla také nafocena. Jejich úkolem bylo cvičení obodovat, přičemž nejvyšší počet bodů měla získat aktivita, kterou shledali být nejlepší. U obou tematických okruhů byl maximální počet bodů 6. Získané výsledky budou cenným pomocníkem při pozdějším sestavování nových výukových materiálů.

V této kapitole byly vyjádřeny výzkumné otázky, poté byl popsán proces výzkumu a nakonec byly uvedeny nástroje, které byly ve výzkumu použity. V následující kapitole budou předneseny výsledky výzkumu a předložena a okomentována získaná data.

IV. VÝSLEDKY A KOMENTÁŘE

V této kapitole budou analyzována získaná data, výsledky budou porovnány a následně budou vyvozeny závěry, které mohou být přínosné pro další práci s interaktivní tabulí. Výzkum byl prováděn u dvou různých tematických celků. Cílem bylo zjistit, o kolik procent se budou lišit výsledky testů vyplněných před procvičením slovní zásoby na interaktivní tabuli a po procvičení. Zároveň mě zajímalo, v které oblasti řečových dovedností bude zlepšení nejvýraznější a zda budou výsledky obou tříd srovnatelné. Dalším úkolem výzkumu bylo pomocí dotazníku odhalit, které cvičení prováděné na interaktivní tabuli bylo pro žáky nejzajímavější.

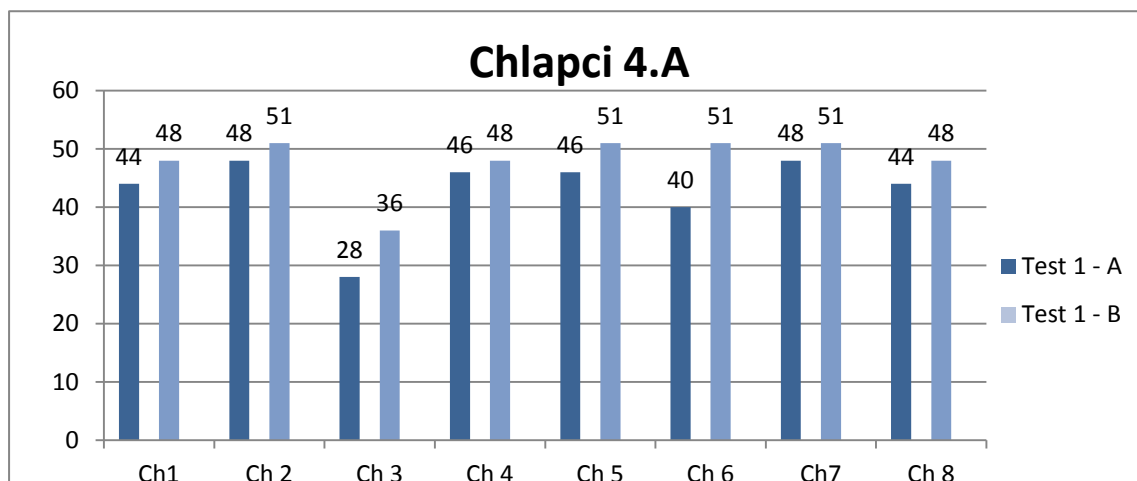
Experiment

Cílem výzkumu bylo zjistit, zda může být interaktivní tabule přínosná při procvičování nové slovní zásoby v anglickém jazyce. Abychom získali potřebná data, bylo nutné podrobit žáky u každého tematického celku dvojímu testování a to před procvičením a po procvičení. Testy byly vyhodnoceny a zpracovány do grafů, z nichž jsem získala přehledné informace, na jejichž základě jsem mohla vyvodit závěry.

Výsledky testů – 1.téma – I like chocolate

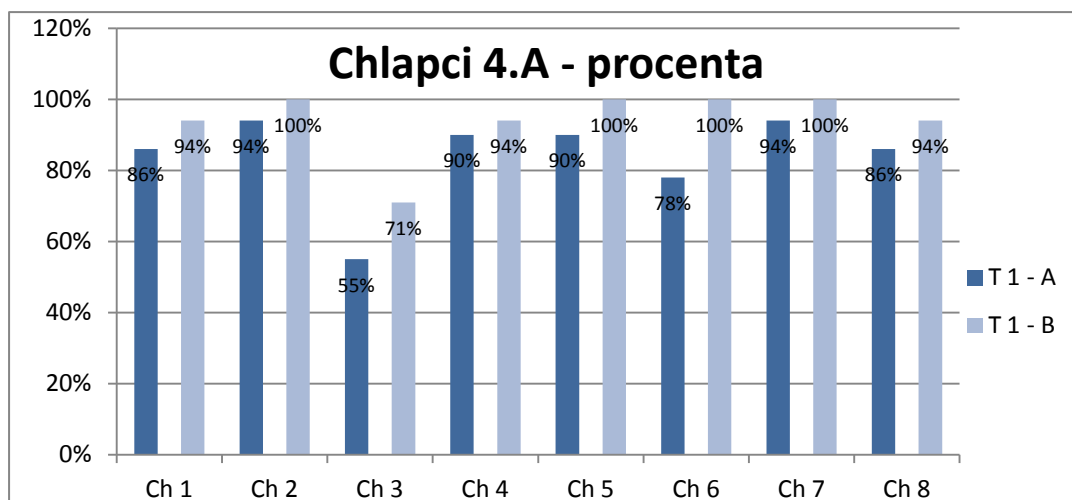
První test obsahoval sedm cvičení, která byla vytvořena tak, aby byly zasaženy všechny řečové dovednosti. Objevily se zde úkoly testující poslech, četbu, psaní i mluvení (jelikož by bylo obtížné testovat mluvení u každého žáka zvlášť, musela jsem si vystačit se cvičením testujícím přízvuk ve slově). Maximální počet bodů, které mohli žáci získat, bylo 51. Ve třídě 4.A se výzkumu zúčastnilo osm chlapců a sedm dívek, ve třídě 4.B to bylo devět chlapců a sedm dívek. Obě třídy jsou málo početné, což je ale při výuce jazyků jediné velkou výhodou. Po vyhodnocení jsem výsledky přenesla do přehledných grafů, kde budou vidět výsledky jak jednotlivých žáků, tak i porovnání skupin (chlapci versus děvčata, třída 4.A versus 4.B). Pro lepší rozlišení jsem test před procvičením označila jako test A, druhý test byl test B.

Výsledky třídy 4.A. Třidu jsem rozdělila do dvou skupin, první skupinu tvoří chlapci, druhou dívky. Pokaždé jsem vyhodnotila počet bodů dosažených po prvním a druhém testování, další graf představuje srovnání v procentech a v následujícím je přehledně vidět, o kolik procent se žáci díky procvičení zlepšili. Následuje graf, kde jsou znázorněna jednotlivá cvičení a procentuelní úspěšnost v jejich plnění. V závěru tohoto šetření je vložen graf porovnávající obě skupiny třídy 4.A.

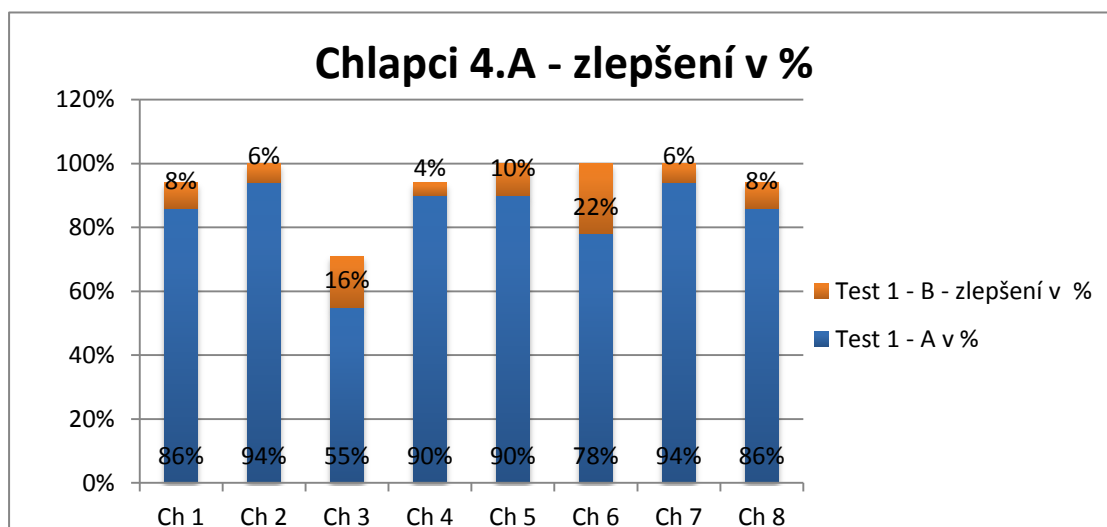
Graf 1: Test 1 A, B – chlapci 4.A

Graf 1: Graf znázorňuje výsledky dosažené v testu A a v testu B u chlapců ve třídě 4.A. Čísla uvedená horizontálně představují jednotlivé chlapce ve skupině. Vertikála ukazuje počty bodů, kterých chlapci dosáhli. U prvního testu byl maximální počet 51 bodů. U každého žáka jsou dva sloupce. První, tmavě modrý, reprezentuje výsledek dosažený při prvním testování. Druhý, světle modrý, značí výsledek druhého testování po procvičení na interaktivní tabuli. Jak je z grafu patrné, u každého žáka došlo ke zlepšení. Je nutné říci, že již po prvním testování byly výsledky nad očekávání dobré. Přisuzuji tuto skutečnost tomu, že ačkoliv byla slovní zásoba tohoto tematického celku nová, žáci se s ní zřejmě již v minulosti setkali a nečinila jim tudíž velké obtíže. Čtyři chlapci dosáhli maximálního počtu bodů.

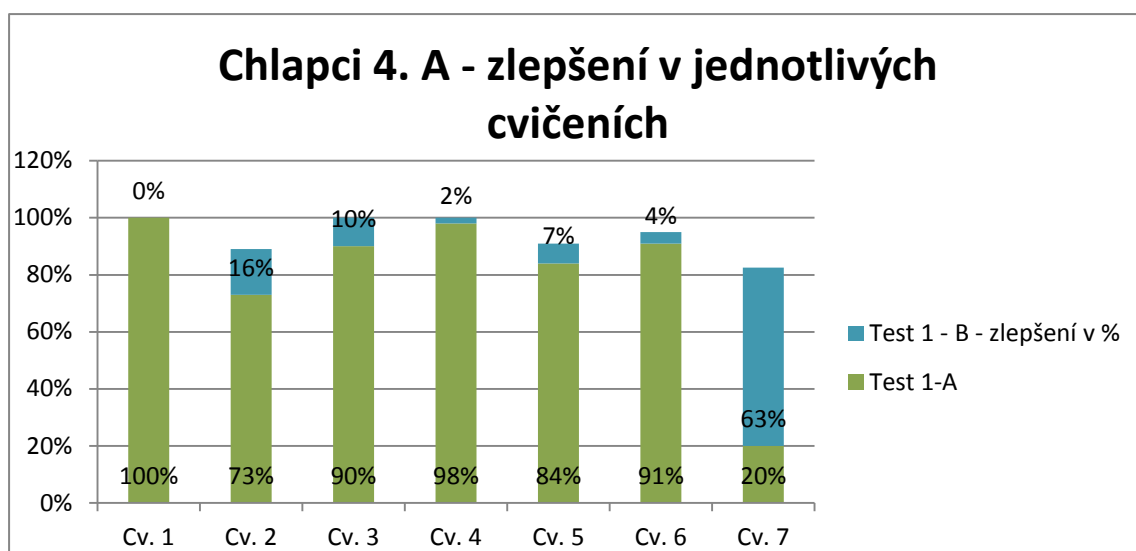
Graf 2: Test 1 A, B – chlapci 4.A – procenta

Graf 2: Druhý graf představuje procentuelní úspěšnost chlapců ze 4.A. Je zřejmé, že nad 70% hranici se dostali u druhého testu všichni žáci a čtyři dokonce dosáhli 100 %.

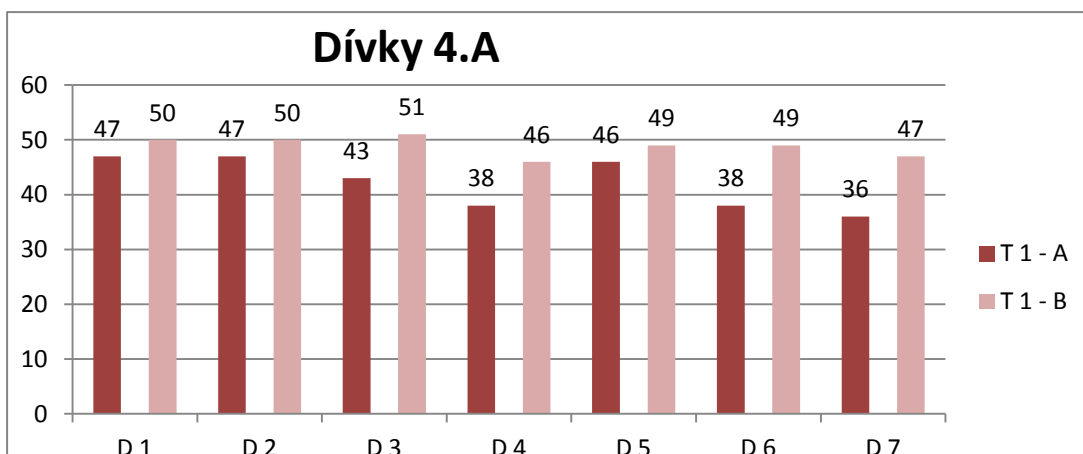
Graf 3: Test 1 A, B – chlapci 4.A – zlepšení v procentech

Graf 3: Třetí graf znázorňuje procentuelní zlepšení u jednotlivých chlapců. Nejvýraznější pokrok nastal u chlapce č. 6, jehož druhý výsledek se zvýšil o 22% a on tak dosáhl při druhém testování 100%.

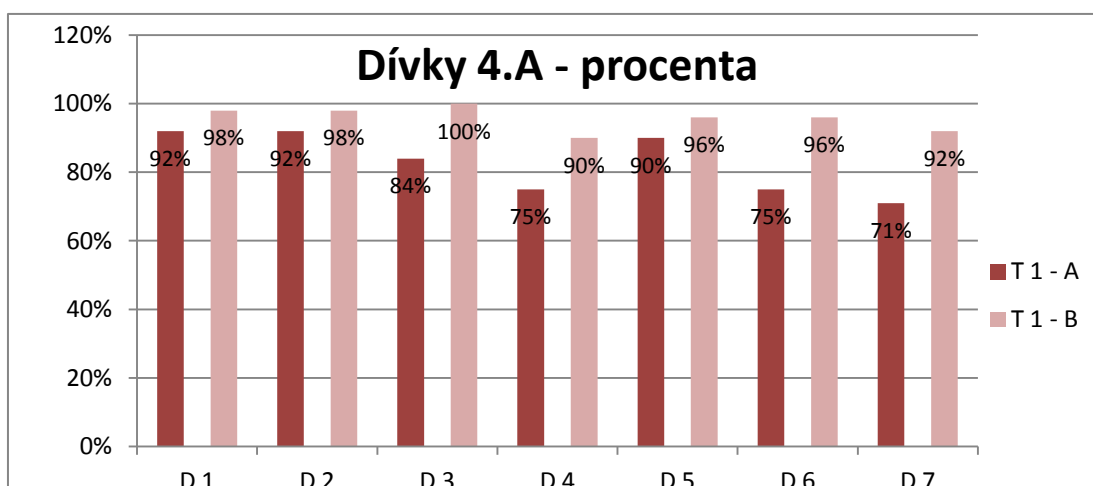
Graf 4: Test 1 A, B – chlapci 4.A – zlepšení v jednotlivých cvičeních

Graf 4: Tento graf znázorňuje úspěšnost řešení jednotlivých cvičení u prvního testu. Jak je z grafu patrné, úspěšnost u prvního cvičení byla hned od počátku 100 (poslech), tudíž už k žádnému zlepšení dojít nemohlo. U druhého cvičení, které bylo zaměřeno na čtení a porozumění novému výrazu, došlo k nárůstu o 16 %. Ve třetím cvičení měli žáci spojovat anglický a český výraz a i zde se výsledek zlepšil a po procvičení dosáhli žáci 100%. Zajímavých výsledků dosáhli z mého pohledu žáci u cvičení č. 4, kde měli doplňovat chybějící písmeno a testovalo se zde psaní (spelling). Již v prvním testování uspěli na 98% a při tom druhém dokonce na 100%. V pátém cvičení došlo k mírnému nárůstu o 7% (při konečném vyhodnocování jsem zjistila, že žáci občas vyškrtávali slova ze sloupečku a ne z řádku, a tudíž dělali zbytečné chyby). Šesté cvičení bylo zaměřeno na čtení a porozumění textu. Zde žáci neměli obtíže a vedli si velice dobře v obou testech. Největší výkyv výsledků jsem zaznamenala u posledního, sedmého cvičení. Žáci zde podtrhávali přízvuk ve slově. Jak jsem se od nich dozvěděla, tuto aktivitu dělali vůbec poprvé a výsledky tomu odpovídaly. V prvním testu byla úspěšnost pouhých 20%, ale po procvičení dosáhla 83%.

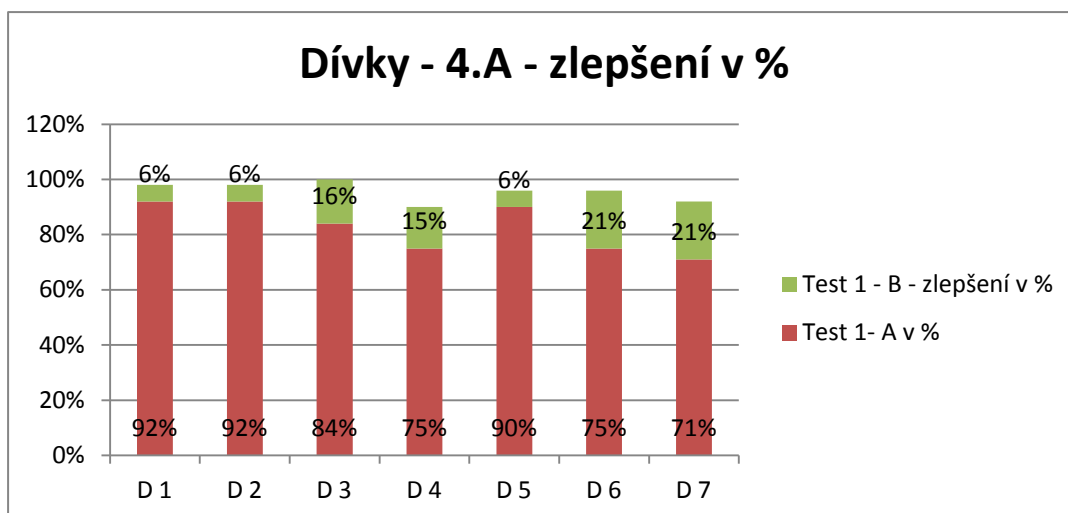
Graf 5: Test 1 A, B – dívky 4.A

Graf 5: V pátém grafu jsou předloženy výsledky dívek ze třídy 4.A, konkrétně jejich body dosažené v obou testech. Dívek bylo při obou testováních přítomno sedm. Na horizontální ose jsou znázorněny jednotlivé dívky, vertikála představuje počet bodů, maximum činilo 51 bodů. U každé dívky jsou opět dva sloupce, první – tmavší – reprezentuje výsledky prvního testu, druhý – světlejší – udává výsledky druhého testu. Mezi dívkami dosáhla maximálního počtu bodů při druhém tetování pouze dívka č. 3, nejnižší počet bodů (47) se objevil u dívky č. 7.

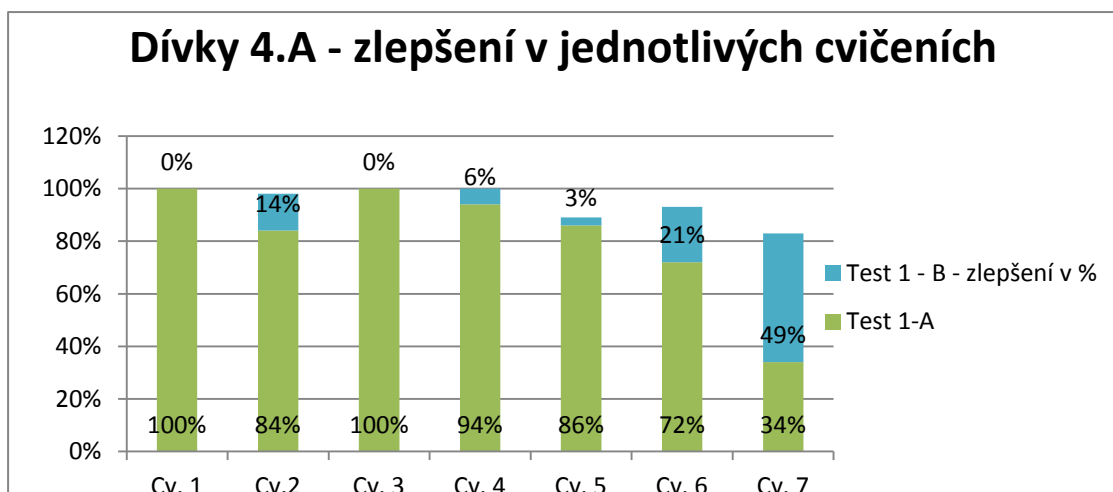
Graf 6: Test 1 A, B – dívky 4.A – procenta

Graf 6: V grafu č. 6 je přehled výsledků dívek v procentech. Je patrné, že všechny dívky dosáhly alespoň 70 % již v prvním testu, a v druhém bylo minimum dokonce 90%.

Graf 7: Test 1 A,B – dívky 4.A – zlepšení v procentech

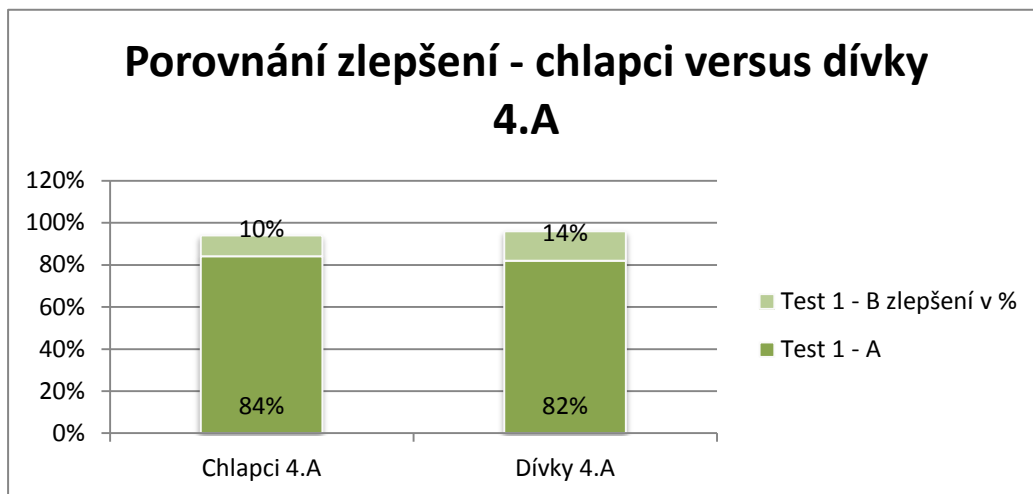
Graf 7: V tomto grafu se můžeme snadno informovat o tom, jakého zlepšení dosáhla v testech každá dívka zvlášť. Nejvyšší nárůst zaznamenáváme u dívek č. 6 a č. 7, které se zlepšily o 21%. Stoprocentní splnění všech úkolů se podařilo dívce č. 3 a další dvě dívky dosáhly 98%. Celkově lze říci, že všechny dívky dosáhly velmi zdařilých výsledků.

Graf 8: Test 1 A, B – dívky 4.A – zlepšení v jednotlivých cvičeních

Graf 8: Tento graf předkládá přehled procentuálního zlepšení v jednotlivých cvičeních. Stejně jako u chlapců, ani u dívek nebyl poslech problematickým cvičením a v obou testech byl splněn na 100%. Druhé cvičení bylo zaměřené na čtení a porozumění výrazu a zde došlo k nárůstu o 14%. Úspěšnost ve třetím cvičení byla oproti chlapcům opět stoprocentní a ke zlepšení a následnému dosažení 100 % došlo i u cvičení č. 4. Při

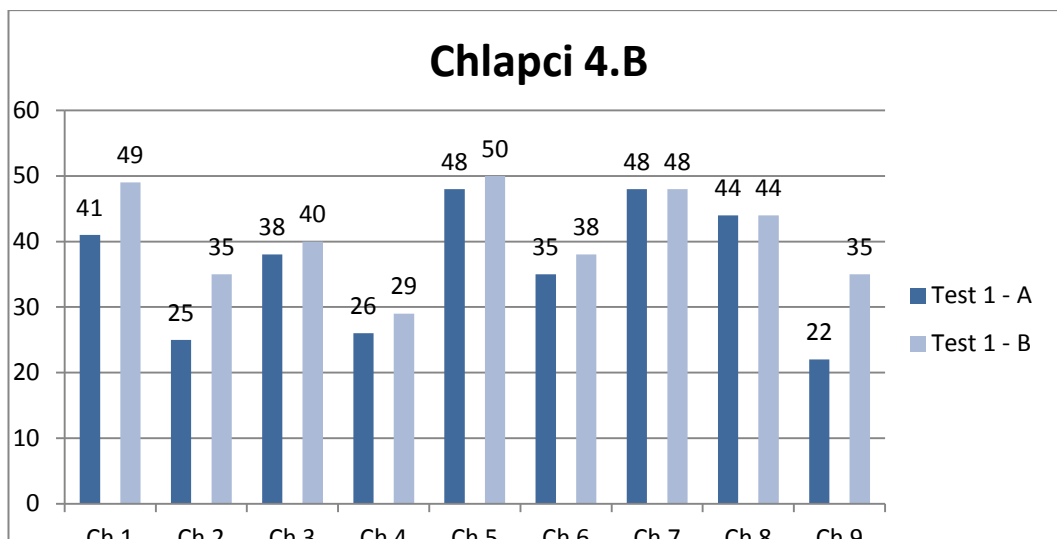
vyřazování výrazů se dívky zlepšily o pouhých 3%, zato u cvičení 6 se posunuly o 21%. Ovšem je potřeba říci, že v tomto cvičení byli chlapci již v prvním testu znatelně lepší (dosáhli 91%). Opět nejvýrazněji pomohlo procvičení pomocí interaktivní tabule v oblasti mluvení, konkrétně určování přízvuku. U dívek byla počáteční úspěšnost 34% a po procvičení se hranice posunula na 83% (stejně jako u chlapců).

Graf 9: Test 1 A, B – zlepšení chlapci versus dívky 4. A

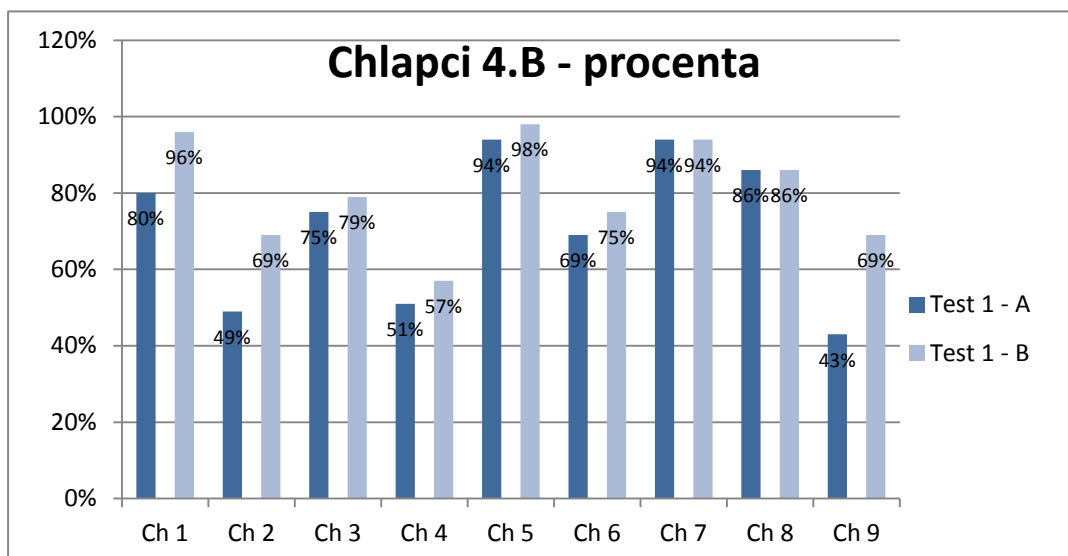
Graf 9: V posledním grafu týkajícím se třídy 4. A můžeme vidět, jakých výsledků dosáhli chlapci a dívky uvnitř jednoho kolektivu. Chlapci měli o 2% lepší první test, ovšem v druhém testu došlo k vyššímu nárůstu u dívek a ve výsledku byly jejich druhé testy o 2% lepší. Obecně lze však říci, že výsledky byly vzácně vyrovnané a že mezi chlapci a dívkami nejsou veliké rozdíly.

Výsledky třídy 4.B. Třídu jsem opět rozdělila do dvou skupin na chlapce a dívky. Každé testování jsem vyhodnotila zvlášť a sestavila několik grafů, které přehledně informují o získaných datech. V závěru se nachází graf, který porovnává obě skupiny.

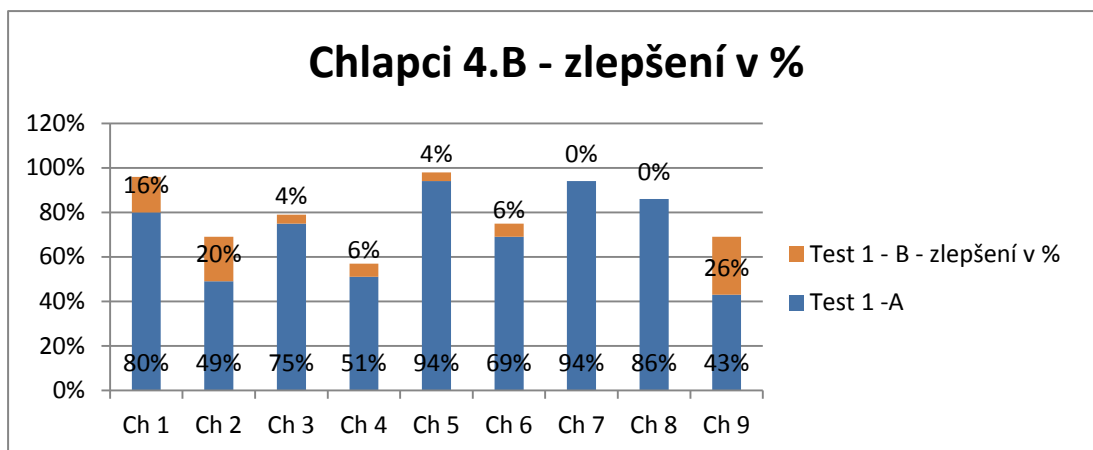
Graf 10: Test 1 A,B – chlapci 4.B

Graf 10: Ve třídě 4.B se testování zúčastnilo 9 chlapců. Zde můžeme vidět, jak si chlapci vedli v obou testech. V druhém testu získal maximální počet bodů chlapec č. 5, u chlapce č. 8 nedošlo k žádnému zlepšení.

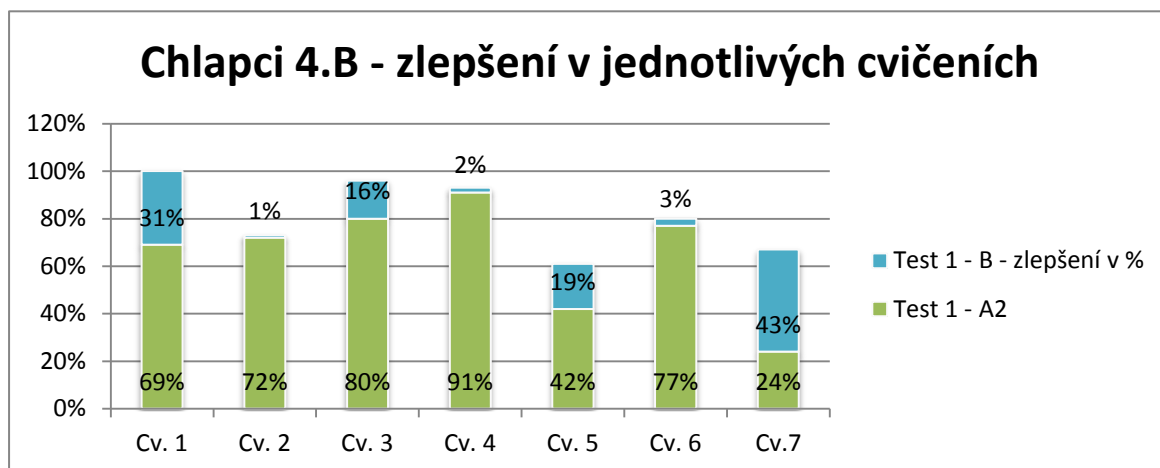
Graf 11: Test 1 A,B - chlapci 4. B – procenta

Graf 11: Mezi chlapci 4.B jsou znatelnější rozdíly, než byly mezi hochy 4.A. Chlapec č. 9 dosáhl při prvním testování 43%, kdežto chlapci č. 5 a 7 dosáhli 94%.

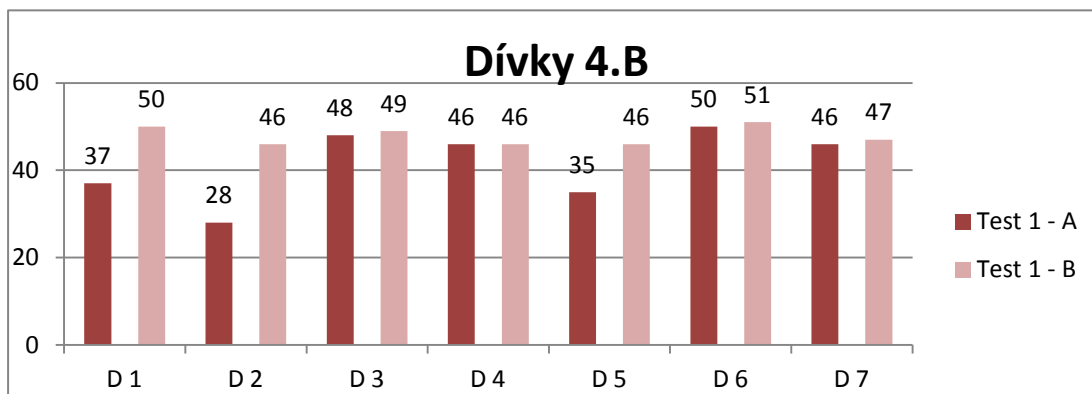
Graf 12: Test 1 A,B – chlapci 4.B – zlepšení v procentech

Graf 12: Graf ukazuje zlepšení u druhého testu. Nejvíce došlo ke zlepšení u chlapce č.9, u kterého byly zároveň zaznamenány nejslabší výsledky prvního testu. Je zajímavé, že chlapci č. 7 a č. 8 napsali oba testy na shodný počet procent. Při bližším prozkoumání testů zjišťují, že nevyplnili druhý test stejně jako ten první, ale udělali chyby na jiných místech – nejspíše z nepozornosti či zbrklosti. Zřejmě shodou okolností se tak v obou případech stalo u cvičení č.6, kde oba dva žáci dosáhli při druhém testování méně bodů.

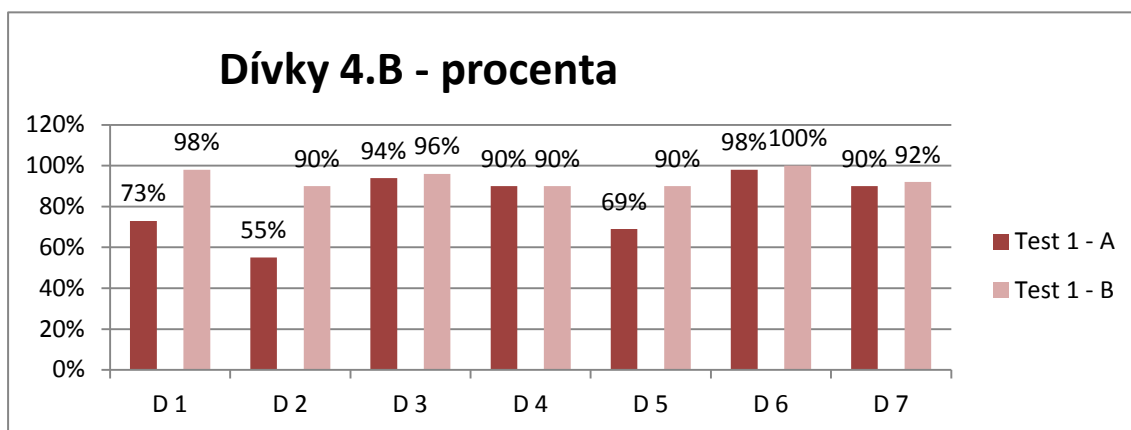
Graf 13: Test 1 A,B – chlapci 4.B – zlepšení v jednotlivých cvičeních

Graf 13: Z tohoto grafu je patrné, že u chlapců 4.B došlo k největšímu zlepšení u cvičení 1 a 7. Výsledek prvního cvičení v testu A je pouhých 69 % - v předešlých skupinách 4.A byl vždy 100%. Co se týče cvičení č. 7, výsledek není překvapivý, stejně jako u předchozích skupin, ani u této nedochází k procvičování přízvuku, a proto bylo cvičení tohoto typu pro děti zcela nové. Znatelné zlepšení je zaznamenáno u cvičení 5 – čtení s porozuměním a u cvičení 3 – přiřazování anglického a českého výrazu.

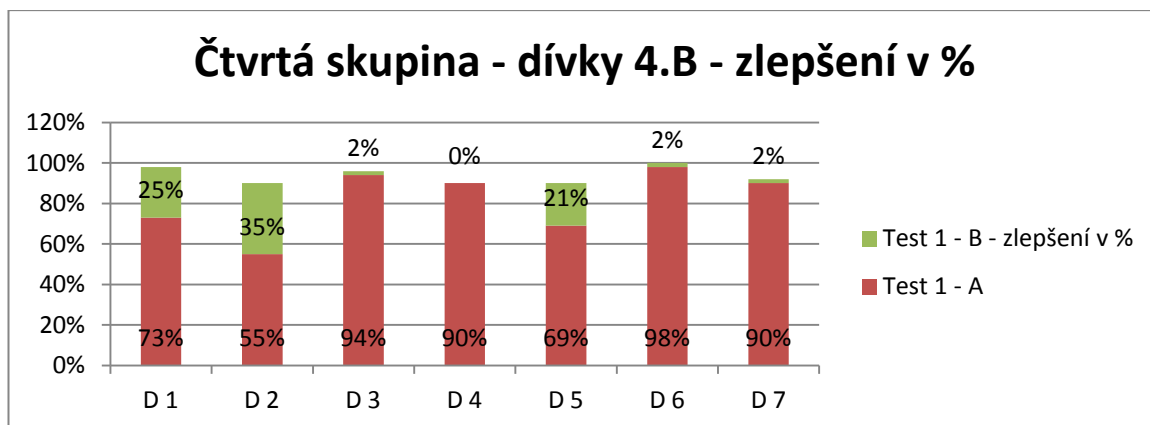
Graf 14: Test 1 A,B – dívky 4.B

Graf 14: Graf znázorňuje získaný počet bodů v obou testech u dívek 4.B. V druhém testu získala jedna žákyně plný počet bodů, u žákyně č.4 nedošlo k žádnému posunu v počtu bodů.

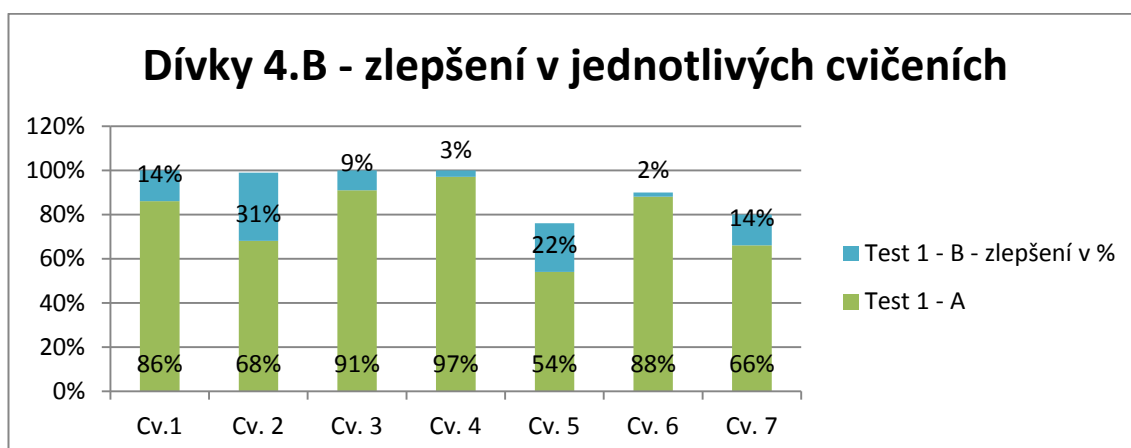
Graf 15: Test 1 A,B - dívky 4.B

Graf 15: V tomto grafu si můžeme prohlédnout výsledky dívek v procentuální úspěšnosti. V druhém testu dosáhly všechny minimálně 90%.

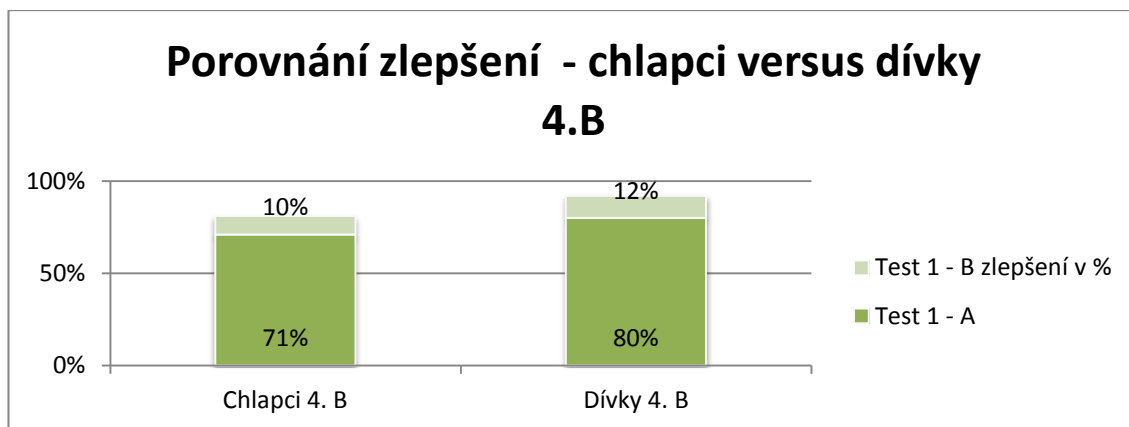
Graf 16: Test 1 A,B – dívky 4.B - zlepšení v procentech

Graf 16: V tomto přehledu můžeme zjistit, o kolik procent se každá z dívek zlepšila. Nejznatelnější posun zaznamenáváme u dívky č. 2, u které došlo ke zlepšení o 35%, dále pak u dívek č. 1 a č. 5. U ostatních dívek byly již hodnoty prvního testu hodně vysoké, proto není zlepšení tak markantní.

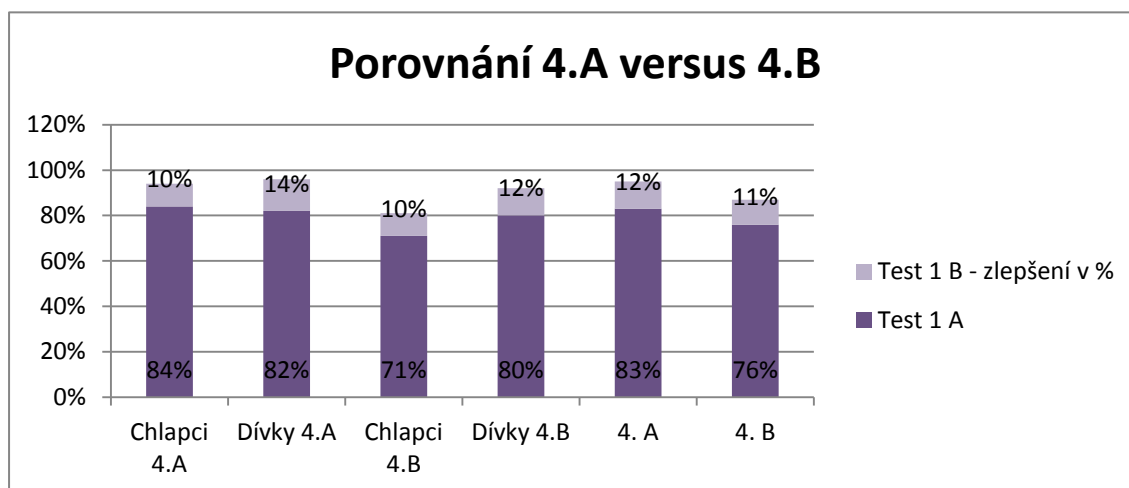
Graf 17: Test 1 A,B – dívky 4.B – zlepšení v jednotlivých cvičeních

Graf 17: U této skupiny došlo k největšímu zlepšení ve cvičení č. 2, kde měly být jednotlivé výrazy umístěny do správné skupiny dle významu. Přiřazuji tuto skutečnost tomu, že si dívky ujasnily pojmy ovoce a zelenina a dokázaly pak již správně jednotlivé potraviny určit. Zatímco v ostatních skupinách byl největší problém cvičení č. 7, této skupině přízvuk přílišné obtíže nečinil. Nejlépe si dívky poradily s poslechem (cv. 1), s přiřazováním českého a anglického pojmu (cv. 3) a s doplňováním chybějících písmen (cv. 4).

Graf 18: Test 1 A,B – zlepšení chlapci versus dívky 4.B

Graf 18: Z grafu č. 18 můžeme vidět, že v prvním testu si vedly dívky lépe než chlapci a také zlepšení u dívek bylo ve druhém testu vyšší. Skupina dívek tedy uspěla celkově lépe a díky interaktivní tabuli se v řešení druhého testu zlepšila o 12%.

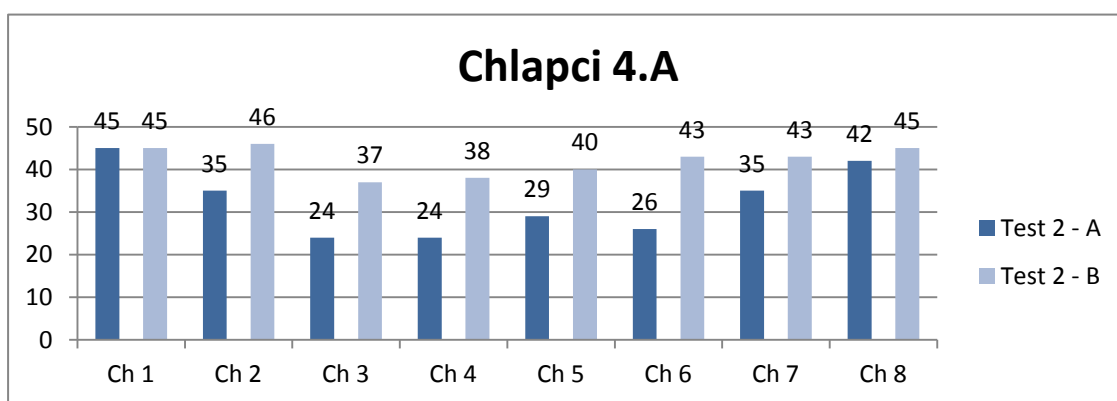
Graf 19: Test 1 A,B - Porovnání 4. A versus 4. B

Graf 19: Ze závěrečného grafu můžeme vyčíst, že celkové zlepšení třídy 4.A bylo 12% a celkové zlepšení 4. B bylo 11%. Výsledky obou tříd jsou tedy téměř totožné, dá se říci, že procvičení slovní zásoby na interaktivní tabuli pomohlo žákům v obou třídách stejně.

Výsledky testů – 2.téma – Seasons and weather

Druhý test obsahoval stejně jako první sedm cvičení, která měla pokrýt všechny řečové dovednosti. Objevily se zde úkoly testující poslech, četbu, psaní. Cvičení s přízvukem jsem tentokrát nezařadila, jelikož v této slovní zásobě se neobjevují výrazy, které by měly přízvuk jinde než na první slabice. Maximální počet bodů, které mohli žáci získat, bylo 46. Ve třídě 4.A se výzkumu zúčastnilo osm chlapců a sedm dívek, ve třídě 4.B to bylo devět chlapců a sedm dívek. V zájmu výzkumu bylo velkým plusem, že se obou testování zúčastnili všichni žáci a nikdo nechyběl. Data, která jsem získala vyhodnocením testů, jsem přenesla do grafů, kde budou vidět výsledky jednotlivých žáků, dále dílčích skupin a také celých tříd. V závěru budou znovu porovnány obě třídy navzájem. Kvůli přehlednosti jsem označila první test jako test A a druhý test jako test B.

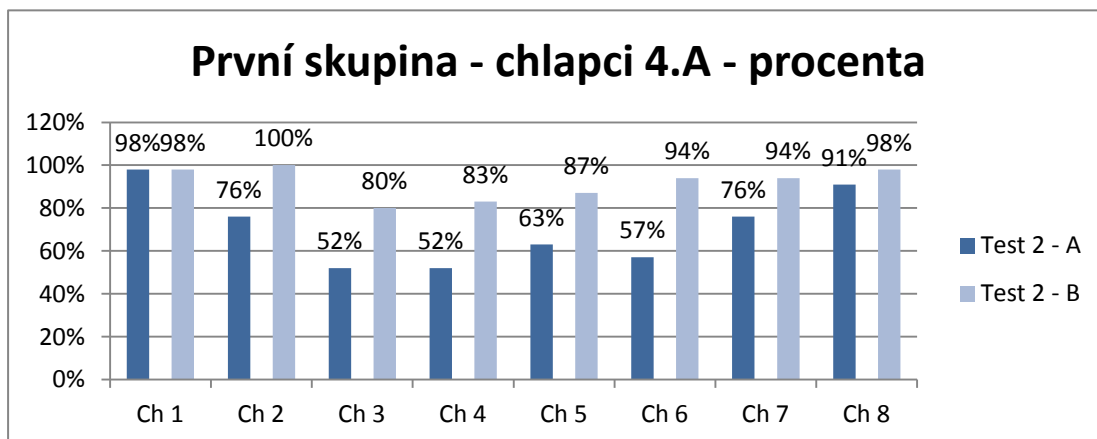
Výsledky třídy 4.A. Třidu jsem rozdělila do dvou skupin, první skupinu tvoří chlapci, druhou dívky. Pokaždé jsem vyhodnotila počet bodů dosažených po prvním a druhém testování, další graf představuje srovnání v procentech a v následujícím je přehledně vidět o kolik procent se žáci díky procvičení zlepšili. Následuje graf, kde jsou znázorněna jednotlivá cvičení a procentuelní úspěšnost v jejich plnění. V závěru tohoto šetření je vložen graf porovnávající obě skupiny třídy 4.A.

Graf 20: Test 2 A,B – chlapci 4. A

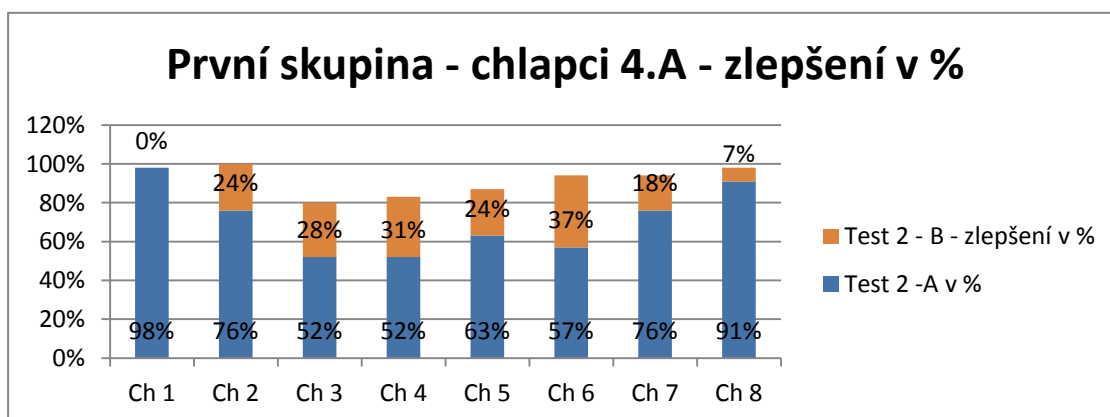
Graf 20: Graf ukazuje, že v druhém testu dosáhl maximálního počtu bodů žák č. 2. U žáka číslo 1 nedošlo k žádnému zlepšení, ale jeho výkon byl vynikající již v prvním testu. Při bližším prozkoumání jsem zjistila, že se zlepšil ve cvičení č. 4, ale v poslechu, který měl předtím bezchybný, udělal jednu chybu, zřejmě způsobenou nepozorností.

Chlapci č. 3 a č. 4 dosáhli v prvním testu dosti slabých výsledků, ovšem v druhém testu došlo ke zlepšení.

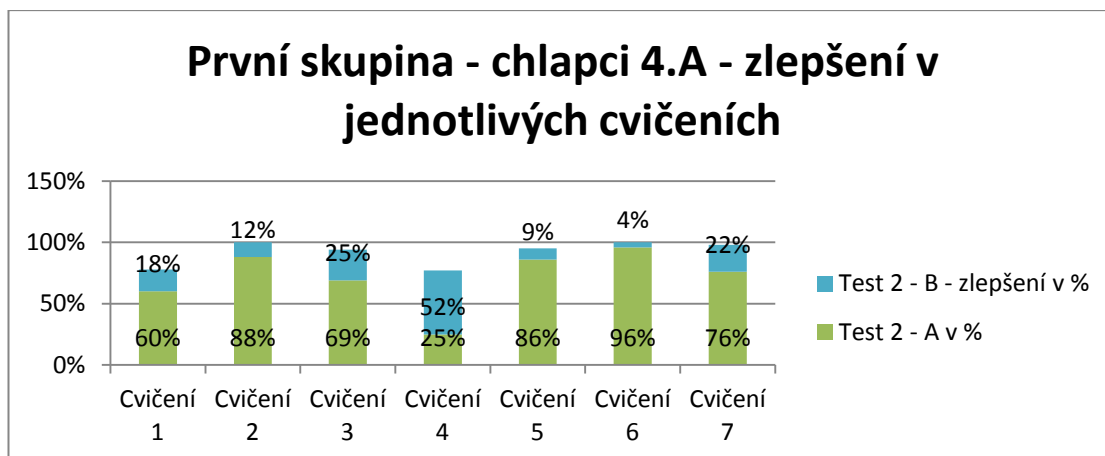
Graf 21: Test 2 A,B – chlapci 4.A – procenta

Graf 21: Přehled dosažených výsledků v procentech.

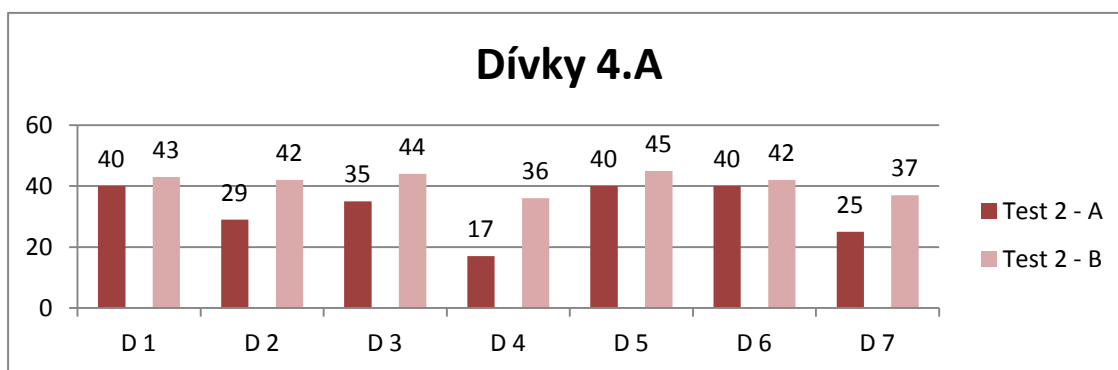
Graf 22: Test 2 A, B – chlapci 4.A – zlepšení v procentech

Graf 22: Zde si můžeme prohlédnout, k jakému zlepšení došlo u žáků 4.A. Velice dobře si vedl žák č. 2, který svým zlepšením o 24% dosáhl stoprocentní hranice. Nejvýraznější posun nastal u žáka č. 6 a to o 37%. Celkově je u tohoto tématu znatelně větší rozdíl mezi prvním a druhým testem. Předpokládám, že důvodem je skutečná neznalost tématu.

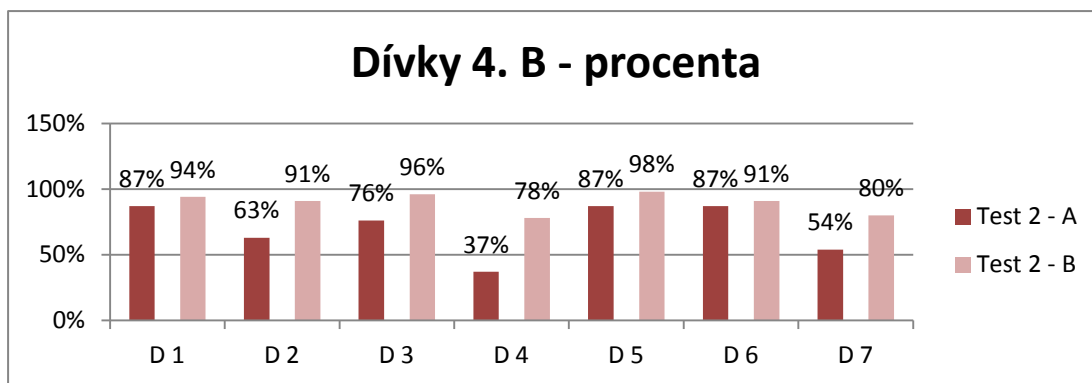
Graf 23: Test 2 A,B – chlapci 4.A – zlepšení v jednotlivých cvičeních

Graf 23: V tomto testu žákům činilo největší obtíže cvičení 4, ve kterém měli doplňovat nabídnutá slova do textu dle významu. V podstatě jsem očekávala, že bude toto cvičení náročné, žáci musí jednak správně vyhodnotit text a pokud mu správně neporozumí, těžko použijí k doplnění správné slovo. Zlepšení o 52% ovšem znamená, že procvičení slovní zásoby přineslo v této oblasti výsledky. Znatelný nárůst je také zaznamenán u cvičení č. 3 (přeházená písmena) a u cvičení č. 7 (rozřazování slov do skupin).

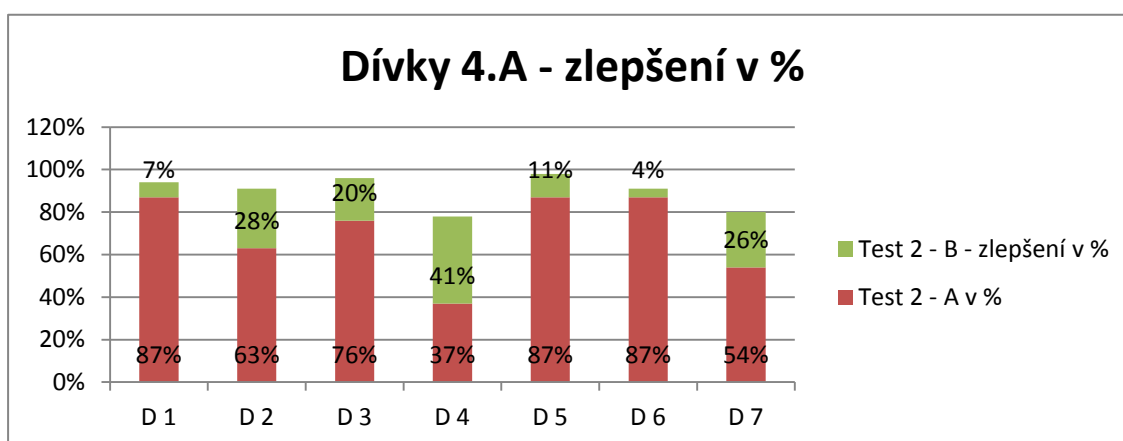
Graf 24: Test 2 A,B – dívky 4.A

Graf 24: V druhém testu se žádné z dívek nepodařilo dosáhnout plného počtu bodů. Výsledky dívky č. 4 byly v prvním testu velmi slabé, ale po procvičení došlo k nárůstu bodů.

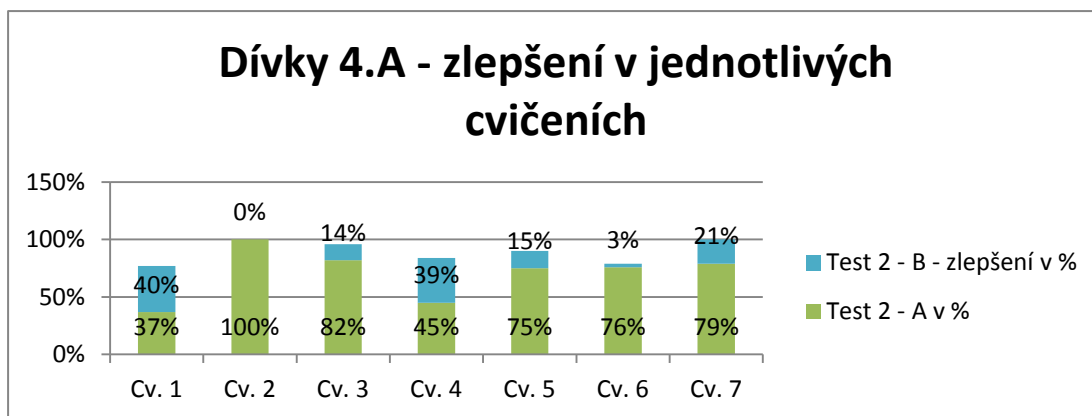
Graf 25: Test 2 A,B – dívky 4.A – procenta

Graf 25: Znárodnění výsledků v procentech. Ve druhém testu se všechny žáčky dostaly přes 70% hranici. U každé dívky došlo ke zlepšení.

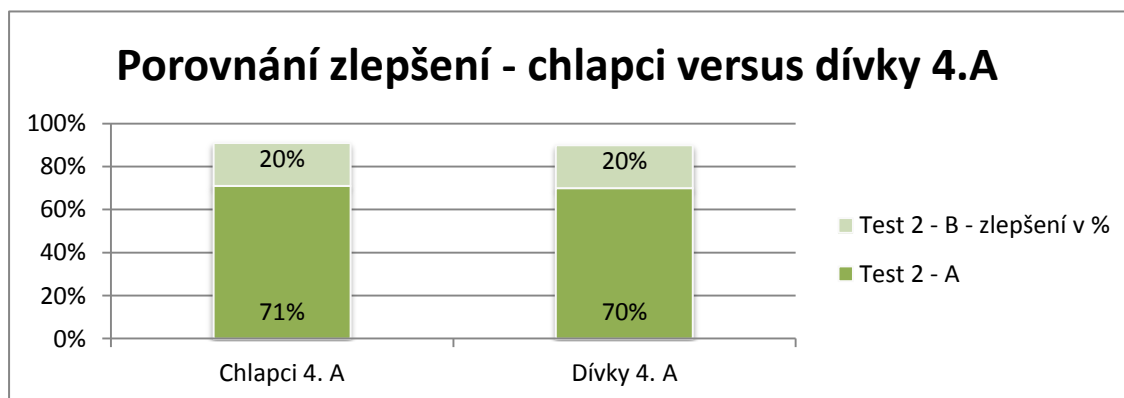
Graf 26: Test 2 A,B – dívky 4.A – zlepšení v procentech

Graf 26: Tento graf nabízí pohled na zlepšení u dívek 4. A. K největšímu skoku došlo v tomto testu u dívky č. 4 a to o 41%. Ale i s tímto výsledkem je dívka na pomyslném chvostu celé skupiny a nejinak tomu bylo i u předešlého tématu. I další žákyňe se znatelně zlepšily, snad jen dívka č. 6 mohla dosáhnout lepšího výsledku, kdyby se lépe soustředila. Ve cvičení č. 6 v obou případech vyškrtávala slovo ze sloupce a ne z řádku a nezískala tudíž žádné body. Domnívám se, že šlo opravdu o nepozornost a zbrkllost.

Graf 27: Test 2 A,B – dívky 4.A – zlepšení v jednotlivých cvičeních

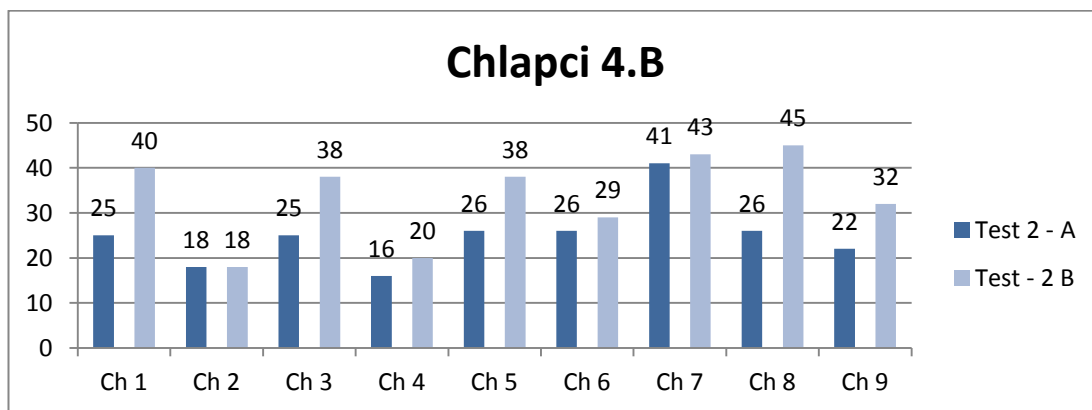
Graf 27: Tento přehled nás informuje o tom, k jakým výsledkům došlo v prvním testu a následně můžeme sledovat růst a zlepšení. Pokud se zaměříme na první cvičení, je patrné, že zde došlo k rapidnímu pokroku o 40%. Poslech nebyl jednoduchý, a proto si určitě zaslouhoval procvičení. Další výrazný nárůst vidíme u cvičení č. 4 – doplňování slov z nabídky – a u cvičení č. 7 – rozřazování výrazů do skupin dle významu.

Graf 28: Test 2 A,B – zlepšení chlapci versus dívky 4.A

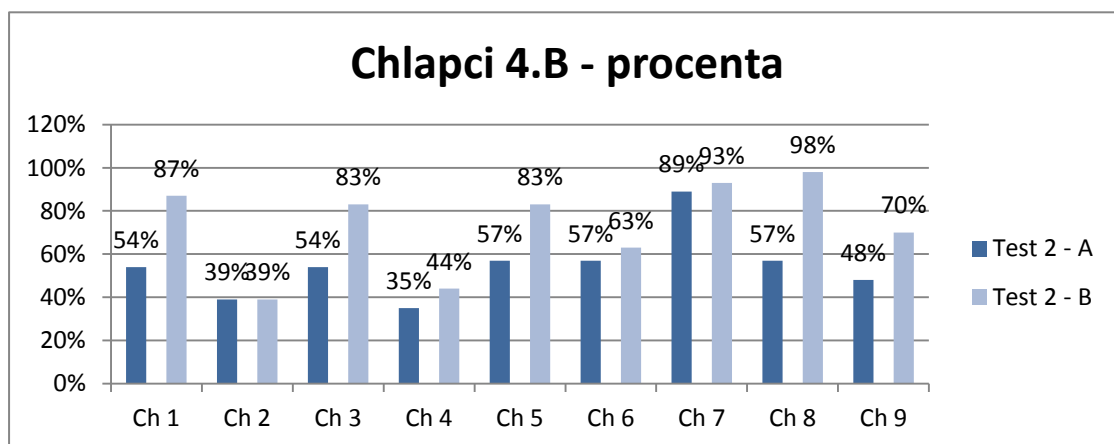
Graf 28: U obou skupin této třídy došlo ke shodnému zlepšení o 20%. Taktéž výsledky prvních testů byly srovnatelné.

Výsledky třídy 4.B. Třidu jsem opět rozdělila do dvou skupin, první skupinu tvoří chlapci, druhou dívky. Pokaždé jsem vyhodnotila počet bodů dosažených po prvním a druhém testování, další graf představuje srovnání v procentech a v následujícím je přehledně vidět, o kolik procent se žáci díky procvičení zlepšili. Následuje graf, kde jsou znázorněna jednotlivá cvičení a procentuelní úspěšnost v jejich plnění. V závěru tohoto šetření je vložen graf porovnávající obě skupiny třídy 4.B.

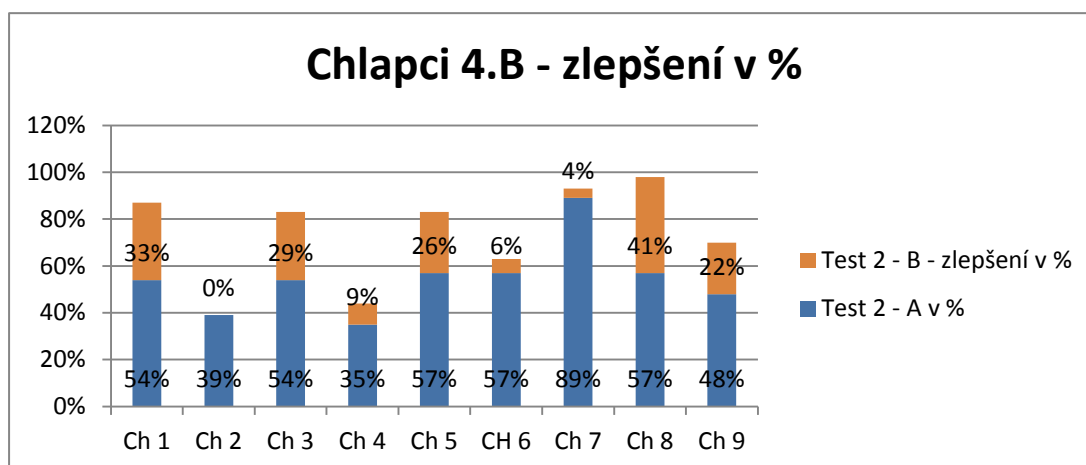
Graf 29: Test 2 A,B – chlapci 4.B

Graf 29: Tento graf přináší přehled o získaných bodech v prvním a druhém testu u chlapců 4.B. Žádný hoch nedosáhl plného počtu bodů. U chlapce č. 2 jsou výsledky hodně slabé a dokonce u něj nedošlo k žádnému zlepšení.

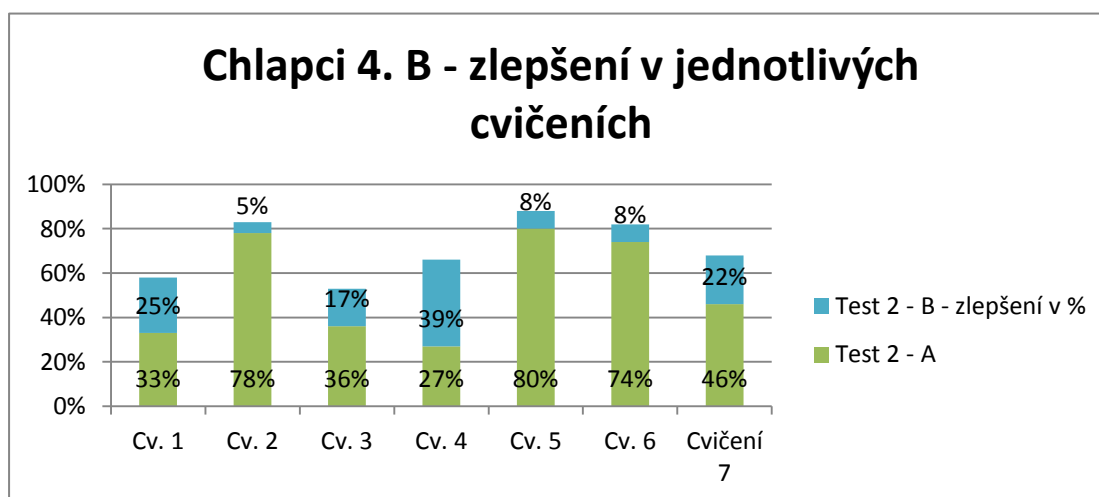
Graf 30: Test 2 A, B – chlapci 4.B – procenta

Graf 30: Graf ukazuje, že poprvé nastává situace, kdy po procvičení nedošlo k překročení hranice 70 %. Výkony dvou žáků jsou dokonce pod hranicí 50%.

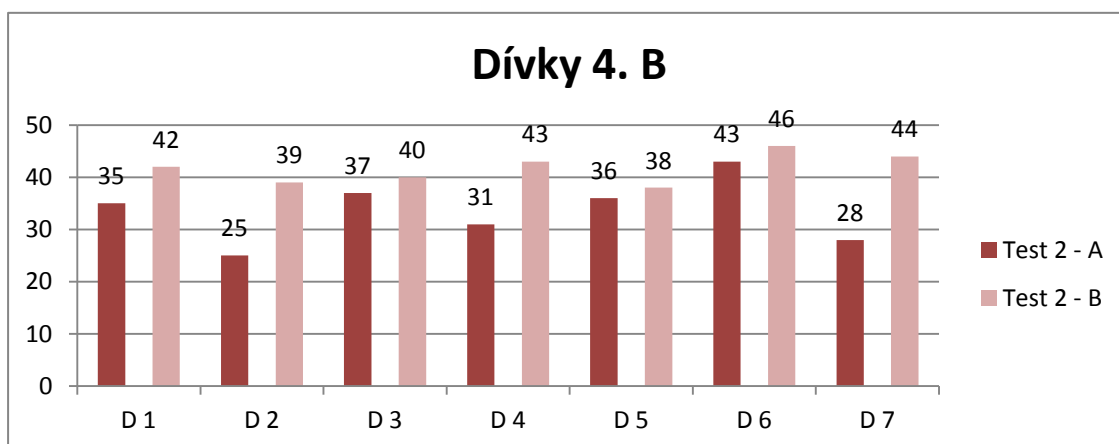
Graf 31: Test 2 A,B – chlapci 4.B – zlepšení v procentech

Graf 31: V tomto grafu můžeme sledovat, k jakému zlepšení došlo u jednotlivých hochů. Chlapec č. 8 dosáhl nárůstu o 41% a v druhém testu tak uspěl na 98%. Zajímavé je, že v druhém testu došlo u žáků buď k razantnímu nárůstu, nebo nebylo zlepšení téměř znatelné.

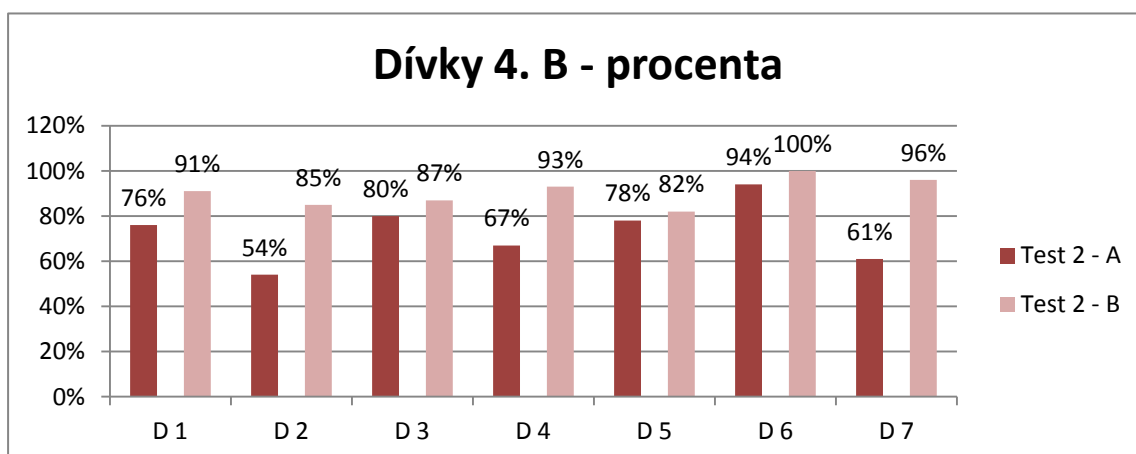
Graf 32: Test 2 A,B – chlapci 4.B – zlepšení v jednotlivých cvičeních

Graf 32: Z grafu můžeme vyčíst, že největší nárůst se objevuje u cvičení č. 4 – doplňování textu pomocí nabízené slovní zásoby. Zlepšení také zaznamenáváme u cvičení č. 1 – poslech – a u cvičení č. 7 – rozřazování slov do příslušných skupin dle významu.

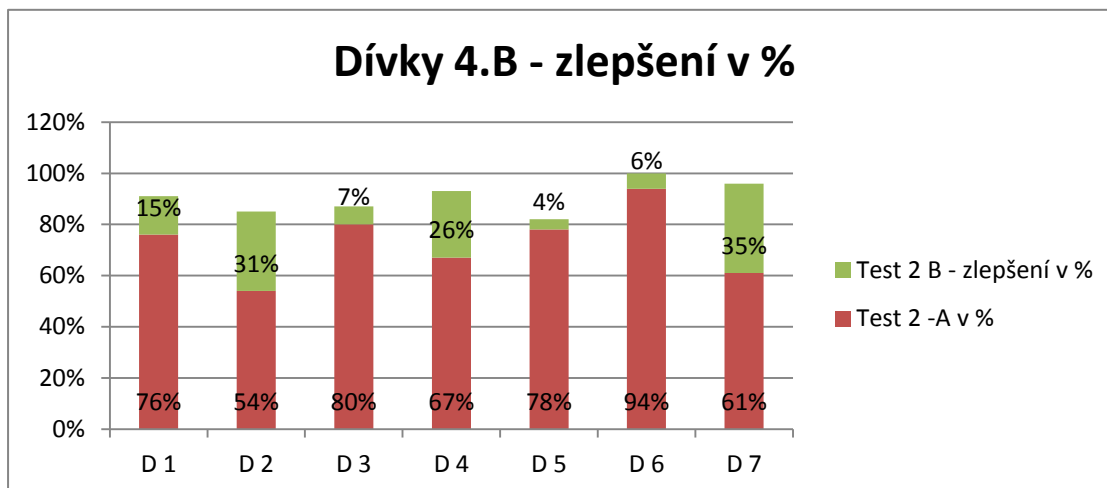
Graf 33: Test 2 A,B – dívky 4.B

Graf 33: Graf předkládá úspěch v testech u dívek 4.B. Dívka č. 6 dosáhla plného počtu bodů a u každé dívky došlo ke zlepšení.

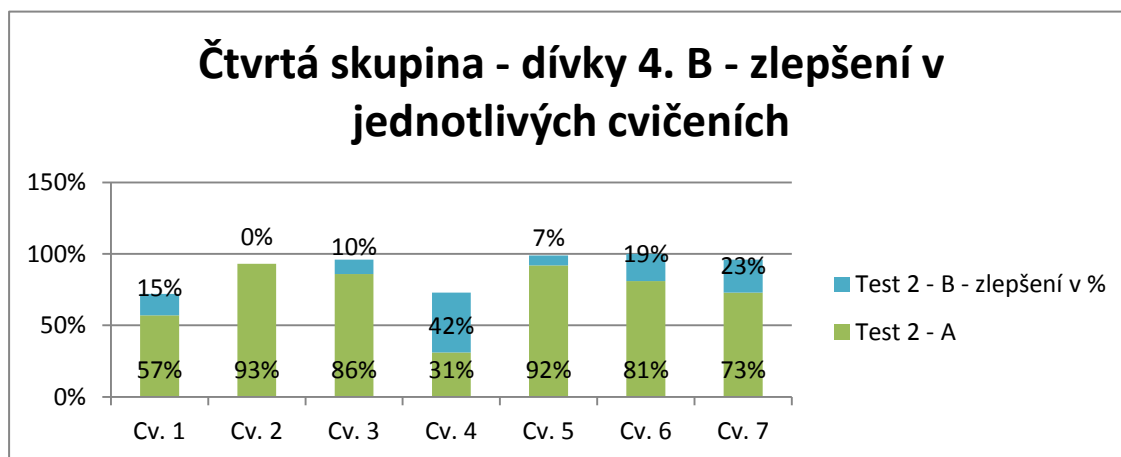
Graf 34: Test 2 A,B – dívky 4.B – procenta

Graf 34: Procentuelní přehled výsledků testu A a testu B u dívek 4.B. Při druhém testování dosáhla všechna děvčata minimálně 82%, což je v porovnání s chlapci z této třídy daleko lepší výsledek.

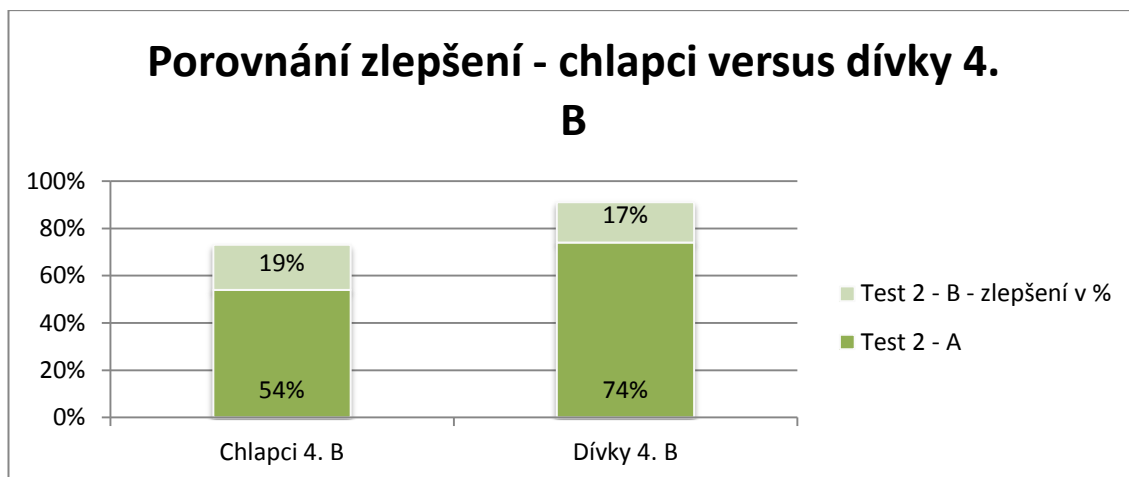
Graf 35: Test 2 A,B – dívky 4.B – zlepšení v procentech

Graf 35: U všech dívek došlo ke zlepšení výsledku druhého testu, ovšem u dívky č. 2 to bylo o 31% a u dívky č. 7 dokonce o 35%. V obou případech se výsledky dívek výrazně posunuly především ve cvičení č. 4 – dosazení nabízených výrazů do textu. Předpokládám, že si dívky díky procvičení lépe upevnily novou slovní zásobu a dokázaly ji pak lépe použít.

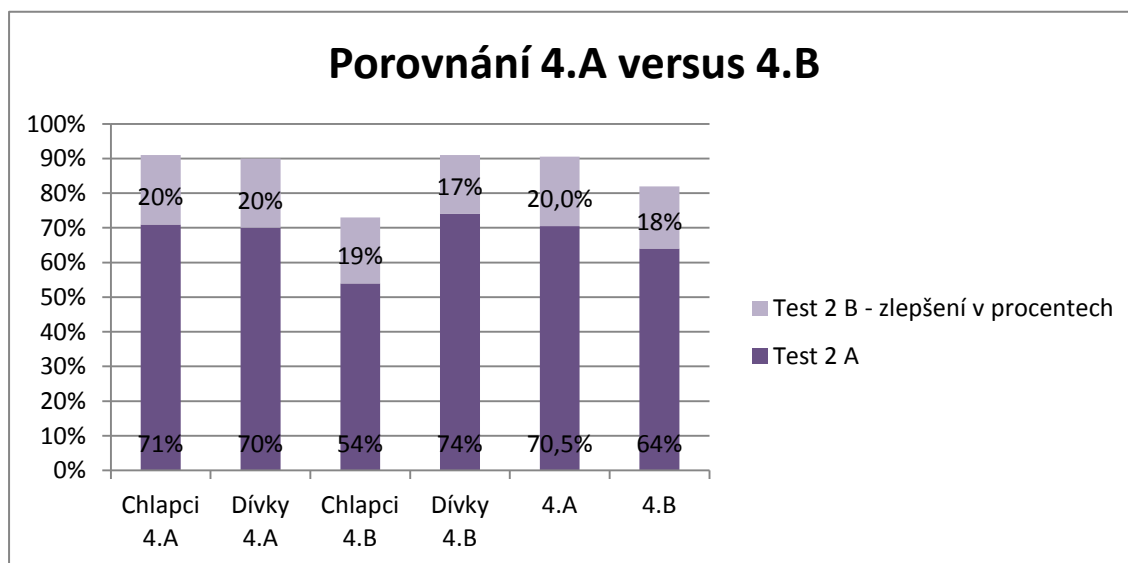
Graf 36: Test 2 A,B – dívky 4.B – zlepšení v jednotlivých cvičeních

Graf 36: Při pohledu na graf číslo 36 zjišťujeme, že u cvičení číslo 2 nedošlo k žádnému posunu. Naopak cvičení 4 zaznamenalo značný nárůst a dívky se v jeho plnění nejvíce zlepšily. Jako i v ostatních skupinách i zde si můžeme všimnout, že u cvičení 7 se také hranice získaných bodů zvýšila.

Graf 37: Test 2 A,B – zlepšení chlapci versus dívky 4.B

Graf 37: Z grafu je patrné, že u chlapců byla startovní linka po vyplnění prvního testu o 20% nižší než u dívek. Po procvičení došlo k téměř shodnému nárůstu, ale v celkovém shrnutí uspěly dívky lépe. Pokud bychom jejich výsledky zprůměrovali, dosáhli bychom hodnoty 91%, kdežto u chlapců pouhých 73%.

Graf 38: Test 2 A,B – porovnání 4.A versus 4.B

Graf 38: Závěrečný graf předkládá údaje o jednotlivých skupinách v rámci tříd a porovnání obou tříd vzájemně. Získáváme informace o tom, že v prvním testu dopadla lépe třída 4.A. I v druhém testu bylo zlepšení u této třídy nepatrně lepší. Třída 4.A se zlepšila o 20%, třída 4.B o 18%. Každopádně je nárůst procent vyšší, než byl u prvního tématu, ale to souvisí s tím, že výsledky prvních testů byly u prvního tématu na vyšší úrovni než u druhého.

Vyhodnocení experimentu

Na počátku výzkumu byly položeny tři výzkumné otázky, na které měl experiment přinést odpovědi.

1) Pomáhá interaktivní tabule žákům při procvičování slovní zásoby?

Domnívám se, že výsledky, které jsem experimentem získala, hovoří jednoznačně. Po procvičení slovní zásoby na interaktivní tabuli došlo téměř pokaždé ke zlepšení v druhém testu. Pokud bychom zkoumali údaje jednotlivých tříd, tak 4.A se v prvním tématu zlepšila o 12% a 4.B o 11%. V druhém tématu došlo u třídy 4.A k nárůstu o 20% a u 4.B o 18%.

2) V které oblasti řečových dovedností je zlepšení nejmarkantnější?

Pokud zhodnotíme výsledky prvního tématu, pak jednoznačně největší zlepšení nastalo u řečové dovednosti mluvení – určování přízvuku. Chlapci ze 4.A se dokonce zlepšili o 63%. Velký posun zaznamenáváme také u dívek ze 4.B v oblasti čtení a psaní (rozřazovaly slova do skupin dle významu). U druhého tématu se žáci nejvíce zlepšili ve čtení a porozumění textu, žákyně 4.A také v poslechu. Z těchto získaných informací nelze jednoznačně říci, u které řečové dovednosti je interaktivní tabule nejefektivnějším pomocníkem. Jak je vidět, rozvíjí všechny čtyři složky a je opravdu individuální, jak a kde konkrétnímu žákovi pomáhá.

3) Budou výsledky v obou třídách srovnatelné?

Na tuto otázku lze odpovědět, že ano. U obou tříd došlo k téměř totožnému nárůstu procentuelního zlepšení, ve výsledcích nebyly markantní rozdíly.

Dotazník

Dalším nástrojem výzkumu byl dotazník. Po každém procvičení slovní zásoby a vypracování testu, byli žáci požádáni o vyplnění jednoduchého dotazníku. Vybrané dotazníky jsem následně zpracovala a vytvořila závěry.

Výsledky dotazníku – 1. téma – I like chocolate

První dotazník byl sestaven ze šesti obrázků, přičemž každý reprezentoval jedno cvičení. Pod obrázkem byl prostor, kam měli žáci napsat bodové hodnocení. K dispozici jim byla bodová škála 1 – 7 a každou bodovou hodnotu mohli použít jen jednou. Pro lepší představivost si teď připomeneme jednotlivá cvičení:

Cvičení 1: Listen and match - žák u tabule klikl na ikonku se zvukem a poté ji spojil s příhodným obrázkem. Procvičoval se zde poslech a porozumění.

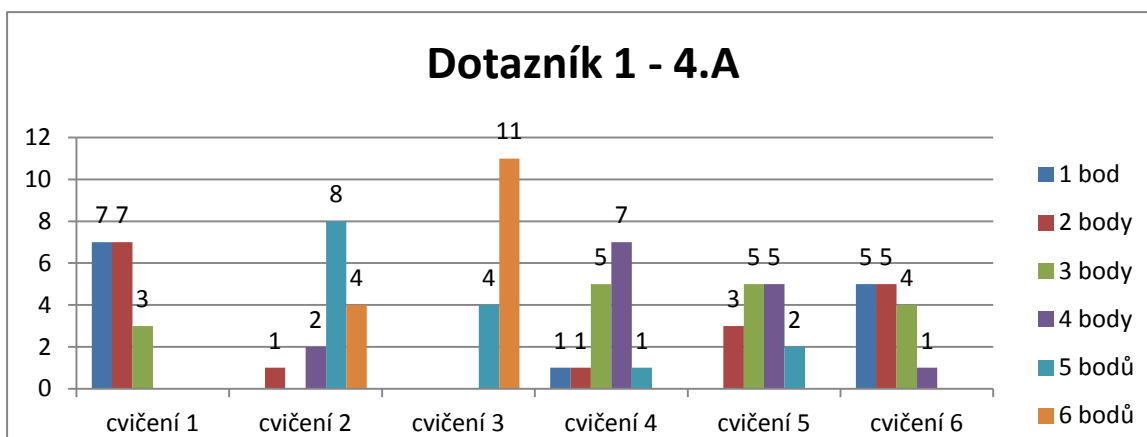
Cvičení 2: Vortex sort – image – na tabuli se objeví dva točící se terče, v jejichž středu je napsáno vegetable a fruit. V dolní části stránky je dvanáct slov, která museli žáci správně zařadit. Pokud se jim to podařilo, slovo zmizelo uvnitř terče. Procvičení čtení a porozumění.

Cvičení 3: Word Biz - žáci si přečetli otázku a svou jednoslovnou odpověď vyřukali v herním poli. Procvičili si čtení a psaní.

Cvičení 4: Přízvuk – žáci podtrhávali u slov přízvučnou slabiku a správnost si mohli následně zkontrolovat odhrnutím roletky a spuštěním zvuku.

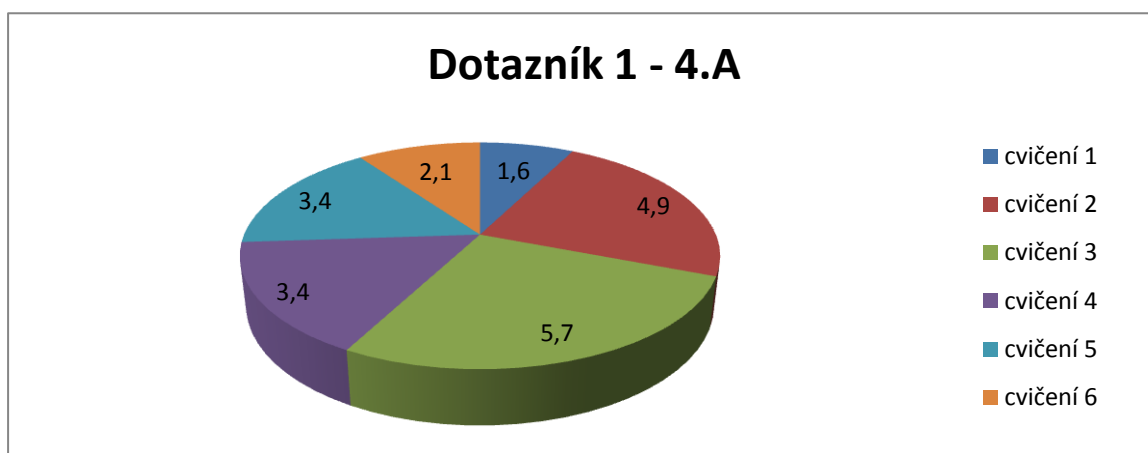
Cvičení 5: Tom and Anna - žáci si přečetli vyprávění dvou sourozenců Anny a Toma o tom, jaké potraviny a nápoje mají či nemají rádi. Poté měli odpovědět na otázky. Cvičila se zde četba, porozumění a mluvení.

Cvičení 6: I like – I don't like - zaměřeno na mluvení. Na stránce se objevila celá nová slovní zásoba, přičemž slova, která patřila do stejné skupiny, měla shodnou barvu. Žáci říkali, jaké potraviny a nápoje mají a nemají rádi.

Graf 39: Dotazník 1 – 4.A

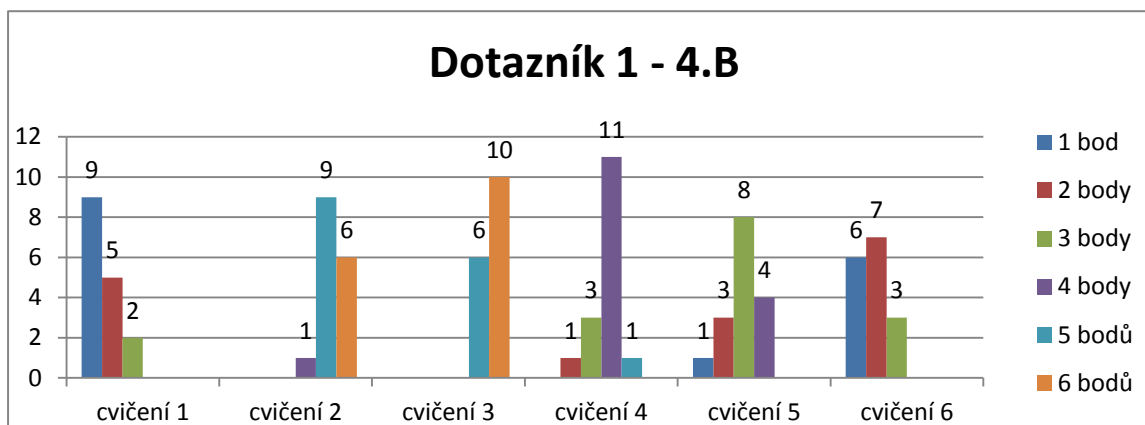
Graf 39: Výsledky dotazníku jsem přenesla do grafu, ve kterém se můžeme dočíst mnoho informací. Vertikální osa představuje počet žáků, horizontální osa znázorňuje jednotlivá cvičení a body, které jim žáci udělili. Například u cvičení č. 1 můžeme vidět, že 1 bod udělilo sedm žáků, 2 body také sedm žáků a 3 body tři žáci. Hodnoty 4 – 6 bodů nebyly tomuto cvičení uděleny vůbec. Celkem výrazně si žáci oblíbili cvičení č. 3 (Word biz), kterému nadělilo maximální počet bodů 11 žáků.

Graf 40: Dotazník 1 – 4.A – bodové průměry

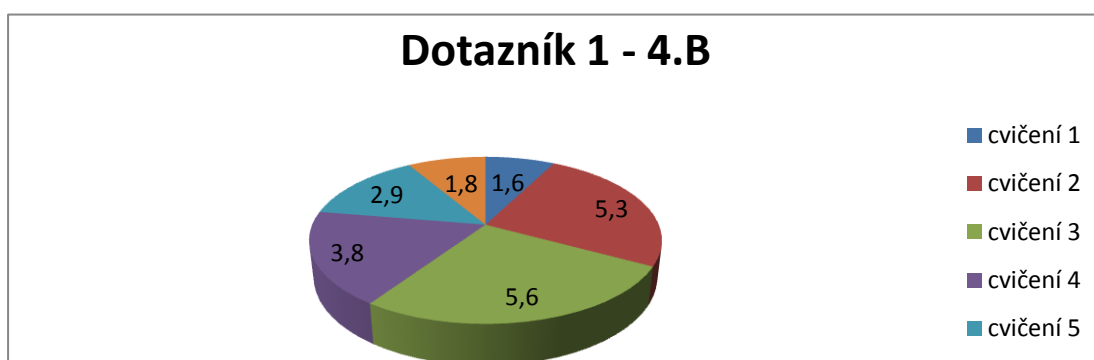
Graf 40: Tento graf se vztahuje k témuž dotazníku jako ten minulý, ale tentokrát si zde můžeme prohlédnout bodové průměry jednotlivých cvičení. Můžeme vidět, že cvičení č. 3 získalo v průměru 5,7 bodů, cvičení číslo 2 (Vortex sort – image) získalo 4,9 bodů. Obě cvičení jsou vytvořena pomocí Lesson Activity Toolkit a jde o cvičení zajímavá, akční. Oproti tomu cvičení č. 1 (Listen and match) získalo pouhých 1,6 bodů. Usuzuji z toho, že nebylo pro žáky příliš poutavé. Zaujal mne výsledek cvičení č. 4, které

procvičovalo určování přízvuku. Úkol tohoto typu byl pro žáky zcela nový a už při procvičování jsem si všimla, že je pro ně výzvou. Výsledek 3,4 bodů je důkaz toho, že i méně akční cvičení mohou být pro žáky zajímavá a hlavně přínosná. V tomto konkrétním případě musím poukázat na to, že zlepšení v oblasti mluvení – určování přízvuku – bylo u této třídy 42%.

Graf 41: Dotazník 1 – 4.B

Graf 41: Graf představuje bodové hodnocení u každého cvičení tak, jak je ohodnotili žáci 4.B. Deset žáků ohodnotilo cvičení č. 3 jako nejlepší, 6 žáků mu přiznalo hodnotu pěti bodů. Cvičení č. 2 bylo druhé v pořadí. Žáci se velmi vzácně shodli na bodování cvičení s číslem čtyři – 11 žáků mu udělilo čtyři body.

Graf 42: Dotazník 1 – 4.B – bodové průměry

Graf 42: Graf nám ukazuje, že na pomyslné první příčce se umístilo cvičení číslo 3, ale hned za ním následuje cvičení č. 2. Na konci bodové škály stojí cvičení č. 1 a č. 6.

Výsledky dotazníku – 2. téma – Seasons and weather

Opět si nejdříve pojďme připomenout jednotlivá cvičení:

Cvičení 1: Anagram – na obrazovce se objevila písmena v baloncích a žáci je mohli libovolně přehazovat a skládat tak, aby vzniklo slovo. Pokud by se jim to nedařilo, byla možnost použít nápovědu ve formě indicie.

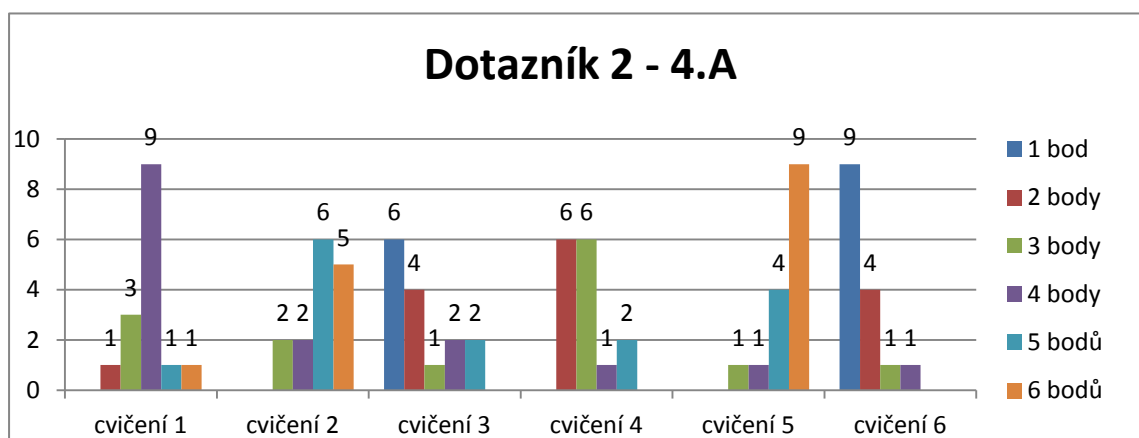
Cvičení 2: Pairs – je vlastně pexeso, které hraje žák u tabule. Odkryje jednu kartu s obrázkem a hledá k ní odpovídající dvojici se slovem. Pokud je pár vytvořen, mizí z tabule.

Cvičení 3: Keyword match - žáci měli za úkol přiřadit k indiciím pojem.

Cvičení 4: Multiple choice – žák odpovídá na otázku výběrem ze 4 možností.

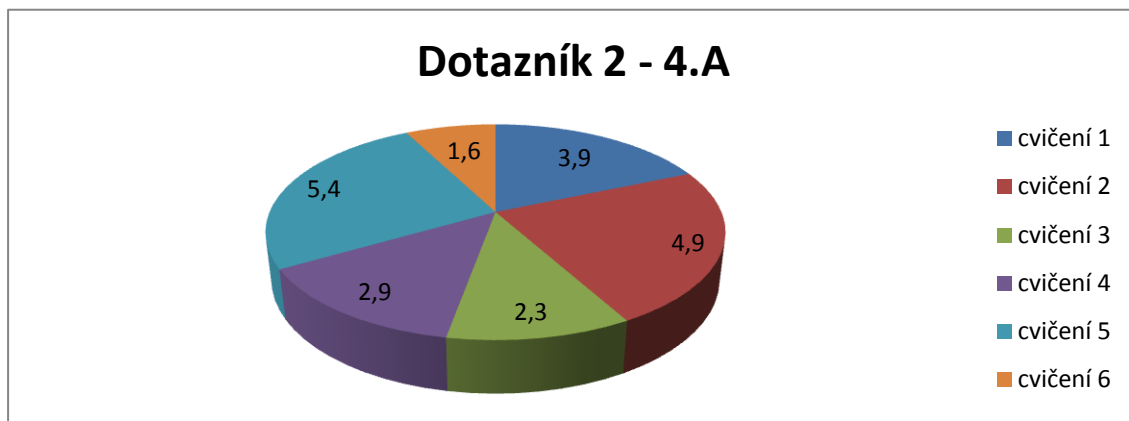
Cvičení 5: Image select - nabízí přehlídku obrázků, které se rychle mění. Žák je dotykem zastaví a následně se objeví tři pojmy, ze kterých vybere ten, který s obrázkem souvisí nebo jej přímo pojmenovává.

Cvičení 6: Poslech - po kliknutí na ikonku zvuku se ozve fráze a žák k ní přiřadí z nabídky vhodné slovo nebo obrázek.

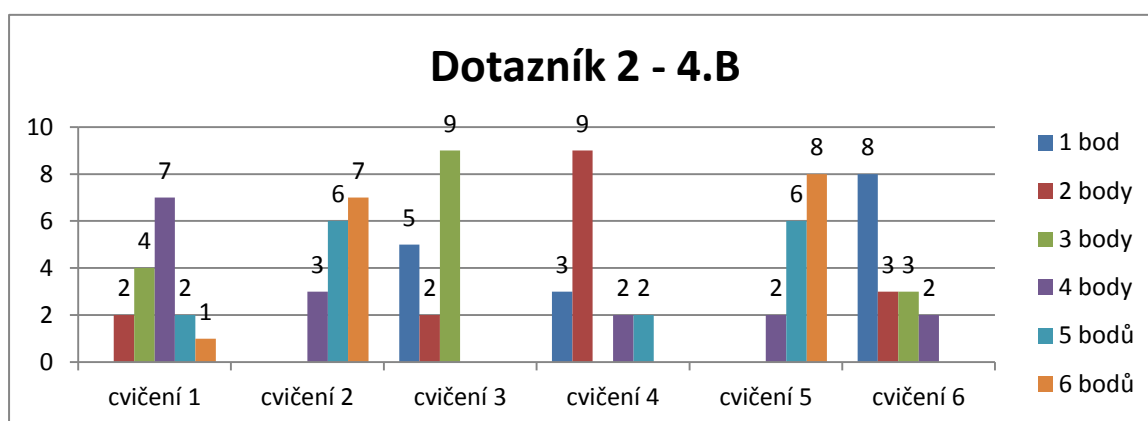
Graf 43: Dotazník 2 – 4.A

Graf 43: U druhého tématu bylo jasným favoritem mezi žáky cvičení č. 5 (Image select) a dále cvičení 2 (Pairs).

Graf 44: Dotazník 2 - 4.A – bodové průměry

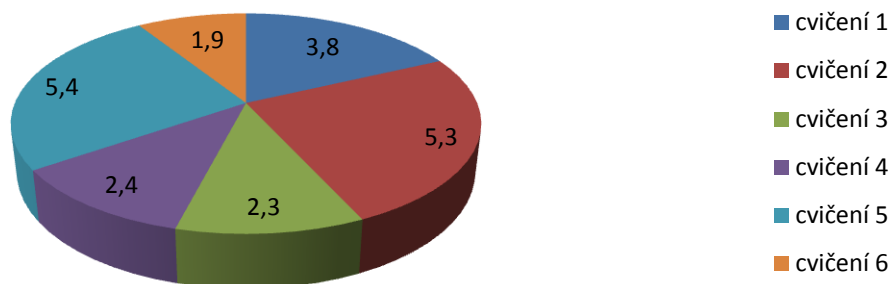
Graf 44: S hodnotou 5,4 bodů je favoritem cvičení č. 5 a za ním hned cvičení 2. Nejméně bodů v průměru získalo cvičení 6, ve kterém měli žáci na základě poslechu určit slyšené. Je zajímavé, že i u prvního tématu si nejméně bodů vysloužilo poslechové cvičení.

Graf 45: Dotazník 2 – 4.B

Graf 45: V tomto grafu můžeme vidět, že téměř stejnými favority byla cvičení 5 a 2. Nejméně oblíbeným bylo cvičení 6.

Graf 46: Dotazník 2 – 4.B – bodové průměry

Graf 46: Z hodnocení této třídy vyplývá, že cvičení 2 a 5 patří mezi ta nejoblíbenější. Cvičení 1 se umístilo stejně jako u předešlé skupiny na třetím místě.

Vyhodnocení dotazníku

Dotazník byl dalším nástrojem, pomocí kterého jsem se snažila získat odpověď na poslední výzkumnou otázku, která zněla: *Která aktivita prováděná na interaktivní tabuli je pro žáky nejzajímavější?*

U prvního tématu bylo u obou tříd shodným favoritem cvičení č. 3 – Word Biz, tedy cvičení, ve kterém si žáci nejdříve přečetli otázku a pak na ni museli vyřukat jednoslovnou odpověď do herního pole. Zadávaná písmena museli vyslovovat nahlas, procvičili si tedy psanou i mluvenou formu slova. Cvičení žáky bavilo, jelikož netušili, jaká otázka přijde jako další a navíc zde existuje také možnost nastavení časového limitu.

U druhého tématu získalo nejvyšší počet bodů cvičení č. 5 – Image Select, ve kterém se po spuštění začaly rychle měnit obrázky, a žák je kliknutím na tabuli zastavil. Vzápětí se objevila nabídka tří slov a žák vybral to, které s obrázkem souviselo. Důvodem oblíbenosti tohoto cvičení je dle mého názoru podobnost s počítačovými hrami, na kterých si děti testují svůj postřeh a bystrost.

V této kapitole byly představeny a popsány výsledky výzkumu, ke kterým se došlo pomocí experimentu a dotazníku. Následující kapitola je věnována pedagogickým doporučením, faktorům, které mohly výzkum ovlivnit a návrhům na další šetření.

V. ASPEKTY VÝZKUMU

Předešlá kapitola přinesla důkazy o tom, že se žáci díky procvičení slovní zásoby na interaktivní tabuli ve svých výsledcích zlepšili. Nyní bych chtěla představit pedagogická doporučení, která jsem vytvořila na základě získaných dat, dále nastíním faktory, které mohly výzkum ovlivnit, a kapitolu zakončím představením návrhů, které by mohly vést k budoucímu rozšíření výzkumu.

Pedagogická doporučení

Získaná data provedeného výzkumu mluví jasně o zlepšení i u těch nejslabších žáků a jsou tak důkazem toho, že interaktivní tabule je vhodným nástrojem pro procvičování slovní zásoby. Moderní technologie jsou dnešním dětem hodně blízké a práce s nimi je baví. Je zde předpoklad, že pokud žáci dělají něco rádi a se zájmem, pak je učení více efektivní. Pokud bych měla hodnotit zvlášť skupinu chlapců a děvčat, pak musím přiznat, že nebyl rozdíl v přístupu k práci na interaktivní tabuli, obě skupiny se nadšeně hlásily a byly aktivní. Při porovnání testů je znát mírně větší zlepšení u dívek.

V případě tohoto výzkumu byly předmětem zájmu dvě málo početné třídy (4.A – 15 žáků, 4.B – 16 žáků). Nebyl tedy problém, aby se všichni u tabule vystřídali, vyzkoušeli si jednotlivá cvičení a přitom se zbytek třídy v lavicích nenudil. Ovšem pokud bych pracovala s více žáky, pak bych jistě přistoupila i k dalším pracovním pomůckám, jakými by byly pracovní listy, pexesa, anagramy atd. Neoptimálnějším řešením by byla situace, kdy by každý žák pracoval na svém tabletu a po dokončení by si své výsledky zkontroloval na interaktivní tabuli a získal zpětnou vazbu. Upřímně si myslím, že toto řešení bude v brzké budoucnosti realitou. Odpadly by tak prodlevy, kdy jeden žák pracuje na tabuli a ostatní ho pouze pasivně sledují. Díky výsledkům testů jsem zjistila, že nejvíce opomíjenou a neprocvičovanou částí řečové dovednosti mluvení je správné určování a používání přízvuku. Zde bych chtěla doporučit hlubší zaměření a kladení důrazu na procvičování v této oblasti. Pokud si žáci zvyknou, že si u nové slovní zásoby označí přízvukné slabiky, budou to pak již dělat automaticky a naučí se slovo vyslovovat správně už navždy.

Faktory ovlivňující výzkum

Určité limity výzkumu vidím v počtu použitých témat a ještě více v jejich výběru. Počet témat jsem vzhledem k časové dotaci a ostatním okolnostem navýšit nemohla, ale při výběru témat bych příště byla opatrnější a předvídavější. Testy ukázaly, že žáci již slovní zásobu prvního tématu alespoň částečně znali a získané výsledky tak mohou být zkreslené. Také počet zkoumaných žáků byl dosti nízký, šlo o málo početné skupiny a i tento fakt by v konečné fázi mohl ovlivnit výsledná data.

Návrhy na rozšíření výzkumu

Pro rozšíření a prohloubení budoucího výzkumu se nabízí hned několik námětů. V první řadě by měla studie zahrnout větší sledovaný vzorek zkoumaných žáků a také časový úsek výzkumu by se měl prodloužit. Naskytla by se tak možnost provést šetření u více tematických celků.

Zcela určitě by zajímavé výsledky přineslo zkoumání za použití různých technik procvičování slovní zásoby. Dané téma by bylo v jedné skupině procvičováno pomocí interaktivní tabule a v druhé například pomocí pracovních listů, hry a podobně. Následně by došlo k porovnání výsledků.

Tato kapitola představila pedagogická doporučení, která byla vytvořena na základě dat získaných provedeným výzkumem, dále odkrývá faktory, které mohly mít vliv na průběh šetření, a nakonec předkládá návrhy k dalšímu výzkumu.

VI. ZÁVĚR

Diplomová práce je věnována výzkumu, který se zabývá přínosem interaktivní tabule v rámci procvičování anglické slovní zásoby u žáků čtvrtého ročníku základní školy. Cílem bylo zjistit, zda má procvičování vliv na výkon testovaných žáků a pokud ano, tak v které oblasti řečových dovedností je tento vliv největší. Dále mne zajímalo, jestli budou výsledky obou tříd srovnatelné, či zda se budou lišit. Výsledky šetření ukázaly, že přínos interaktivní tabule je zřejmý, ovšem nelze jasně určit, ve které řečové dovednosti je použití interaktivní tabule nejužitečnější. U jednotlivých skupin totiž docházelo ke zlepšení v různých oblastech. Ze získaných dat bylo také možné vyvodit, že mezi oběma třídami nebyly ve výsledcích znatelné rozdíly.

Dalším zkoumaným jevem byla oblíbenost jednotlivých cvičení použitých na interaktivní tabuli. Z vyplněných dotazníků vyplynulo, že se žáci obou tříd vzácně shodovali a zvolili si cvičení, která jsou akční, zábavná a napínavá.

Díky celému procesu výzkumu, tedy samotné práci s dětmi, zpracování získaných údajů a vyvozování závěrů, jsem měla možnost vytvořit určitá doporučení pro další činnost s interaktivní tabulí. Za nejpodstatnější návrh považuji doplnění práce na interaktivní tabuli o další pomůcky, kterými mohou být pracovní listy, pexesa, anagramy, křížovky, tablety.

Závěrem bych chtěla pouze zmínit, že mne práce na tomto výzkumu neobyčejně obohatila, ukázala mi nové cesty, možnosti a způsoby, jak pracovat v hodinách anglického jazyka.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

AV MEDIA. *Nástroje Lesson Activity Toolkit*. Praha: AV MEDIA, 2010

AV MEDIA. *Smart*. Praha: AV MEDIA, 2009

FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2003.
ISBN 80-7178-626-8

HARMER, Jeremy. *The Practice of English Language Teaching*. Essex: Pearson Education Limited, 2006. ISBN 13:978-0-582-40385-7

HARTL, Pavel. *Psychologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Česká typografie, 1994.
ISBN 80-901549-0-5

HAUSNER, Milan. a kol. *Interaktivní tabuli! Proč?* Praha: Microsoft Publisher, 2005

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007.
ISBN 978-80-247-1369-4

KARÁSKOVÁ, Miluška, ŠÁDEK, Jiří. *Start with Click New 2 – angličtina pro 4. ročník základní školy*. Plzeň: Fraus, 2007. ISBN 978-80-7238-574-4

PETTY, Geoffrey. *Moderní vyučování*. 6. rozš. a přeprac. vydání. Praha: Portál, 2013.
ISBN 978-80-262-0367-4

PRAŽSKÁ SKUPINA ŠKOLNÍ ETNOGRAFIE. *Psychický vývoj dítěte od 1. do 5. třídy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0924-X

SCRIVENER, Jim. *Learning Teaching*. Oxford: Heinemann Publishers, 1994.
ISBN 0-435-24089-7

SLATTERY, Mary, WILLIS, Jane. *English for Primary Teachers*. 1st pub. Oxford: Oxford University Press, 2001. ISBN 978-0-19-437563-4

THORNBURY, Scott. *How to Teach Vocabulary*. Essex: Pearson Education Limited, 2004. ISBN 0-582-42966-8

UR, Penny. *A Course in Language Teaching*. 1st pub. Cambridge: Cambridge University Press, 1996. ISBN 0-521-44994-4

SEZNAM ODKAZŮ

[1] : MŠMT - *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (verze platná od 1. 9. 2013) úplné znění upraveného RVP ZV* [online]

Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/file/29397>>

[cit. 13.3. 2015]

[2] Moderní učitel - *Manuál k práci s interaktivní tabulí* [online]

Dostupné z: <<http://moderniucitel.pilsedu.cz/index.php/ke-staeni/materialy-k-samostudiu>>

[cit. 20.1. 2015]

[3] AV MEDIA – *Interaktivní tabule* [online]

Dostupné z: <<http://www.avmedia.cz/produkty/interaktivni-tabule>>

[cit. 10.2.2015]

[4] BBC NEWS - *Whiteboard projector safety fears* [online]

Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/education/6253410.stm>

[cit. 23.1.2015]

[5] Nakladatelství Fraus - *Interaktivní učebnice* [online]

Dostupné z: <<http://ucebnice.fraus.cz/i-ucebnice-2>>

[cit. 22.2.2015]

PŘÍLOHY

Příloha 1: Příprava na hodinu – 1. téma – I like chocolate – první část

Cíl hodiny: Prezentace nové slovní zásoby, ukázka její psané formy, výslovnost. Následné testování žáků.

1) Úvod - představení - 3 min

- Představím se žákům a objasním důvod své přítomnosti. Požádám je spolupráci.

2) Warmer – 5 min

- Pro uvolnění atmosféry a navázání kontaktu s žáky budu házet míček a kdo ho chytí, bude odpovídat na otázku: What is your name? Have you got a brother? What is the day today? How old are you? What colour is your shirt?

3) Představení nové slovní zásoby – 15 min

- Z tašky budu postupně brát jednotlivé reálie (bread, chocolate, cheese, water, milk, coke, carrot, potato, tomato, apple, pear, orange, banana). U každého předmětu několikrát zopakuju jeho název. Přidám poznámku – I like apple, I don't like milk.... Poté se budu žáků ptát: Do you like apple? Do you like water?

4) 1. testování – 20 min

- Vzhledem k tomu, že chci zjistit, jak si žáci zapamatovali novou slovní zásobou po její pouhé prezentaci, předložím jim testy a požádám o vyplnění. Každý žák dostane své číslo, které napíše na test a bude platné i pro další testování.
- První cvičení děláme všichni zároveň. Jde o poslech použitý z interaktivní učebnice Start with Click 2 (str. 23). Poté již žáci pracují samostatně.

5) Závěr hodiny – 2 min

- Poděkuji za spolupráci a řeknu, kdy se opět setkáme.

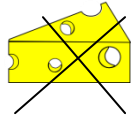
Příloha 2: Test 1

Number

Class:

Points:

1) *Number the pictures in the order as you hear them. Očísluj obrázky v tom pořadí, jak je slyšíš.*

2) *Write the words in the correct column. Napiš slova do správného sloupce.*

APPLE BREAD CHOCOLATE PEAR WATER CARROT
 MILK POTATO ORANGE CHEESE COKE BANANA
 TOMATO

FOOD	DRINKS	VEGETABLES	FRUIT

3) *Match the Czech and the English word. Spoj český a anglický výraz.*

carrot

chléb

pear

čokoláda

milk

mrkev

bread

hruška

chocolate

mléko

4) *Fill in the missing letter. Doplň chybějící písmenko.*

veget__ble

pot__to

c__ocolate

ap__le

car__ot

car__ot

w__ter

fo__d

br__ad

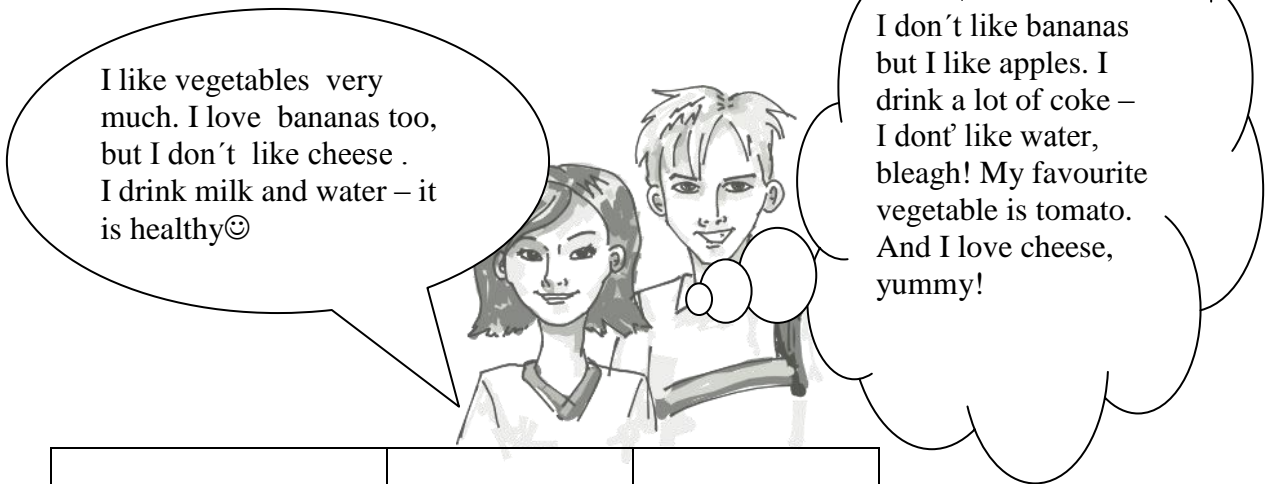
m__lk

p__ar

5) *Odd one out. Vyřad' jedno slovo pryč.*

- a) coke apple water milk
- b) carrot bread tomato potato
- c) pear milk banana orange
- d) chocolate bread coke cheese

6) *Read about Alice and Mark what they like and what they don't like. Fill the table with X or ✓. Přečti si, co mají Alice s Markem rádi a co rádi nemají. Doplň tabulku pomocí X nebo ✓.*

	<i>ALICE</i>	<i>MARK</i>
<i>tomato</i>		
<i>cheese</i>		
<i>banana</i>		
<i>water</i>		

7) *Underline the stressed syllable. Podtrhni přízvučnou slabiku.*

PEAR WATER BANANA APPLE TOMATO

Příloha 3: Příprava na hodinu – 1. téma – I like chocolate – druhá část

Cíl hodiny: *Procvičení nové slovní zásoby pomocí interaktivní tabule, následné testování žáků.*

1) Úvod hodiny – představení obsahu vyučovací jednotky – 3 min

- Představím náplň dnešní hodiny

2) Warmer – 5 min

- Navození příjemné atmosféry pomocí hry
- Před hodinou jsem po třídě rozmístila reálie (orange, milk, coke, chocolate) a žáci je musí najít a napsat, kde se nachází. (There is a potato on the desk, there is milk under the window...). Žáci pracují ve dvojicích, jakmile najdou všechny čtyři potraviny, odevzdají mi papírek a jej zkontroluji.

3) Práce s interaktivní tabulí – 15 min

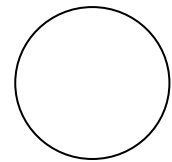
- V programu SMART Notebook 11 spustím připravenou prezentaci složenou z různých cvičení.
- Žáci se u tabule střídají

4) 2. testování – 15 min

- Žáci obdrží stejný test jako minulou hodinu a napíší na něj své přidělené číslo.
- Opět se začíná s prvním cvičením společně.

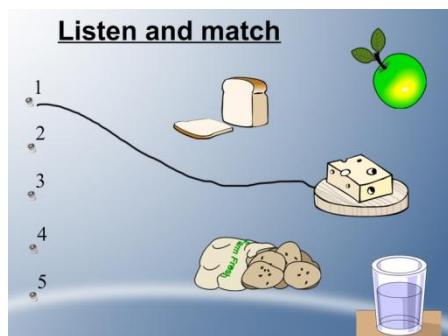
5) Závěr hodiny – 7 min

- V závěru hodiny požádám o vyplnění dotazníku, ve kterém žáci odhodnotí jednotlivá cvičení, která si vyzkoušeli na interaktivní tabuli. V dotazníku jsou pro lepší orientaci obrázky daných cvičení a žáci k nim přiřadí body – 6 pro nejoblíbenější, 1 bod pro nejméně oblíbené.
- Krátké zhodnocení hodiny, poděkování, rozloučení.

Příloha 4: Dotazník 1 - I like chocolate

Jednotlivá cvičení oboduj podle toho, jak se ti líbila. Nejvíce bodů je 6, nejméně je jeden bod. Každou hodnotu bodů použij pouze jednou!!!

Cvičení 1:

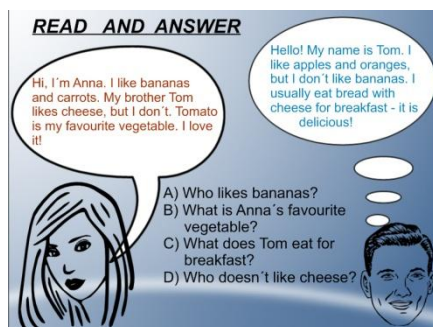
Cvičení 2:

Cvičení 3:

Cvičení 4:

Cvičení 5:

Cvičení 6:

Příloha 5: Příprava na hodinu – 2. téma – Seasons and weather – první část

Cíl hodiny: Prezentace nové slovní zásoby, představení její psané formy, výslovnost

1) Úvod – představení náplně hodiny - 3 min

2) Warmer – 5 min

- What am I? Žáci mi dávají otázky, na které mohu odpovědět pouze yes/no. Domluvíme se, že budu předmětem nacházejícím se v jejich třídě.

3) Představení nové slovní zásoby – 15 min

- Pro tuto vyučovací jednotku mám připravené obrázky, na kterých je znázorněno počasí.
- Ptám se a ukazuji směrem z okna ven: What is the weather like? Žáci se dovtípí, že se ptám na počasí a postupně se dostáváme k celé slovní zásobě
Seasons: spring, summer, autumn, winter
Weather: snow, rainy, sunny, windy, hot, cold, warm

4) 1. testování – 20 min

- Žákům je rozdán první test k novému tématu, první úkol začínáme společně, pustím poslech z interaktivní učebnice Start with Click 2 (str. 30). Poté již žáci pracují samostatně.

5) Závěr hodiny – 2 min

- Zakončení hodiny, poděkování a sdělení, kdy se opět setkáme.

Příloha 6: Test 2

Number: Class: Points:

1) *Listen. Are the following sentences true or false? Poslouchej. Jsou následující věty pravda či lež? Zakroužkuj.*

a) Tom and Lucy like summer.	T	F
b) They 've got a long holiday in winter .	T	F
c) There is no snow in England in winter.	T	F
d) They like skiing in the Czech Republic.	T	F
e) Lucy can't ski very well.	T	F

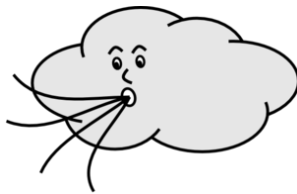
2) *What is the weather like? Match the sentence and the picture. Jaké je počasí? Spoj větu s obrázkem.*

It's snowing.
windy.

It's rainy.

It's sunny.

It's

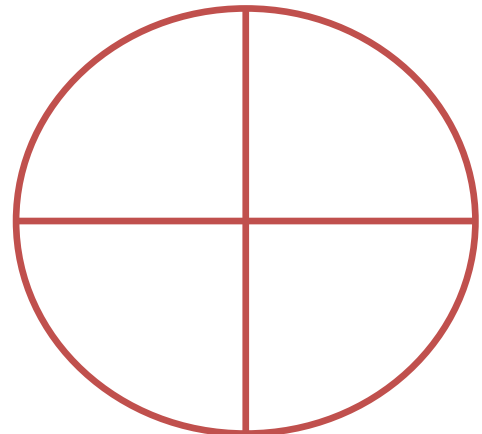
3) *What seasons do you know? Use the clue. Jaká znáš roční období? Použij nápovědu.*

INTERW

MNUUAT

RPNISG

MEMURS

4) Use these words in the following text. Použij tato slova v následujícím textu.

SEASON HOT RAINY WINDY SNOW SUNNY COLD

It's winter and it's very outside. There is everywhere. It's summer and it's so ! I like it! I can go swimming with my friends.

It's autumn. It's and, so we stay at home. It's boring!

It's spring. It's and everything is green. This is my favourite

5) Fill in the missing letter. Doplň chybějící písmenko.

wind__ w__ather ra__ny su__ny sn__w
aut__mn
sea__on co__d sp__ing __inter s__mmer
w__rm

6) Odd one out. Vyřad' jedno slovo pryč.

- a) summer winter fruit spring
- b) cold apple warm hot
- c) rainy sunny windy
season

7) Write the words in the correct column. Napiš slova do správného sloupce.

hot spring windy summer cold warm winter
rainy snow autumn sunny

WEATHER	SEASON

Příloha 7: Příprava na hodinu – 2. téma – Seasons and weather – druhá část

Cíl hodiny: Procvičení nové slovní zásoby na interaktivní tabuli, procvičení všech řečových dovedností, následné testování žáků.

1) Úvod – představení náplně hodiny - 3 min

2) Warmer – 5 min

- S žáky si zahrajeme pantomimu – jeden si stoupne před třídu a pantomimou představí sport nebo povolání. Žáci hádají za použití přítomného průběhového času – Are you playing football? You are swimming!

3) Práce s interaktivní tabulí – 15 min

- V programu SMART Notebook 11 spustím na interaktivní tabuli prezentaci vytvořenou k danému tématu. Žáci chodí postupně k tabuli a pracují na úkolech.

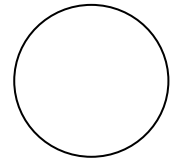
4) 2. testování – 15 min

- Žáci obdrží druhý test a opět si ho označí svým číslem. První cvičení začínáme společně a poté již pracují sami.

5) Závěr hodiny – 7 min

- Po odevzdání testů obdrží žáci dotazník vytvořený k tématu Seasons and weather. Žáci mají zhodnotit cvičení, která si vyzkoušeli na interaktivní tabuli. Nejvyšší počet bodů – 6 - přidělí tomu cvičení, které je bavilo nejvíce.

Příloha 8: Dotazník 2 - Seasons and weather

Jednotlivá cvičení oboduj podle toho, jak se ti líbila. Nejvíce bodů je 6, nejméně je jeden bod. Každou hodnotu bodů použij pouze jednou!!!

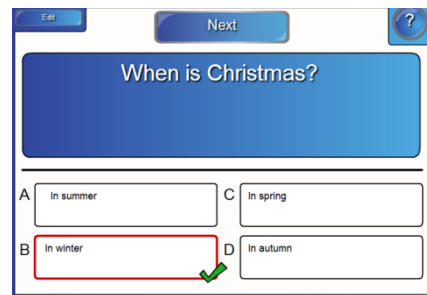
Cvičení 1:

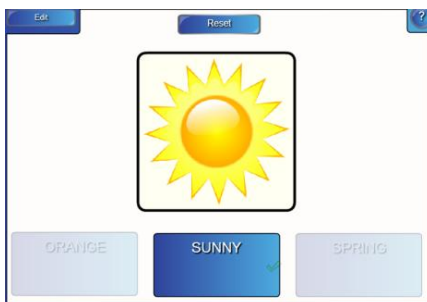
Cvičení 2:

Cvičení 3:

Cvičení 4:

Cvičení 5:

Cvičení 6:

Příloha 9: Test 1 - Poslech

3 Listen, point and say the name.

David Tom Peter
Mrs Hill Jim Susy
Mr Hill Kate Lucy Ann

Přepis poslechu:

- 1) Kate: Mmmmm. I like milk.
- 2) Mrs Hill: I don't like Coca – Cola.
- 3) David: Hmmm. I like chocolate.
- 4) Peter: Bleagh. I don't like cheese.
- 5) Tom: I like apples. Yummy.

Příloha 10: Test 2 – Poslech

Listen. Are the following sentences true or false?

 1. Tom and Lucy like summer. T F

2. They've got a long holiday in winter. T F

3. They travel with their parents to America. T F

4. There's no snow in England in winter. T F

5. They like skiing in the Czech Republic. T F

6. Lucy can't ski very well. T F

7. Tom can't play ice hockey in London. T F

Italy *Itálie*, **parents** *rodiče*
Switzerland *Švýcarsko*

Přepis poslechu:

Tom: We both like summer. We have got a long holiday and we go swimming and sunbathing. We also travel with our parents to different countries.

Lucy: In winter it's not very cold in England and there's no snow. We sometimes go skiing to Switzerland or Italy. I can ski very well, but Tom can't.

Tom: Oh, no, it's not true! I can ski but I don't like skiing very much. But I love playing ice hockey. I can't go skiing in London but I can play ice hockey there.

SUMMARY

This thesis deals with the theme The Use of Interactive Whiteboards for Vocabulary Practice in English Lessons in the fourth Grade at the Primary School. The diploma thesis is divided into two parts – theoretical and practical. The theoretical part of the thesis describes the inclusion of the English language into the core curriculum and then the specific learning characteristic of young learners. The section is devoted to the vocabulary, and specifically how to explain and practise new vocabulary items. Finally this part of the thesis explains what the interactive whiteboard is and how we can use it.

The practical part is based on research which inquires how the interactive whiteboard can be useful in the process of practising new vocabulary. The research used two different tools, an experiment and a questionnaire. Results of the research were analysed and evaluated in the form of graphs. The thesis provides advice for other teachers in the form of pedagogical implications and also suggests some ideas for the future research.